

מתוך הקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בניים בני בני כשתילי זתים סביב לשלחנם,
תכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם

גליון

זרע שמשון המבואר

פרשיות

כי תצא • אות ד

כי תבוא • אות ו

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל
האלוקי חסידא קדישא רבנו שמשון חיים ב"ר
נחמן מיכאל נחמני זלה"ה

מח"ס 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'
שחי לפני כ-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע
והבטיח שהלומד בחידושויו וספריו יזכה לישועות בבני חי ומזוני
גלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות
זו"ל על ידי מוסדות זרע שמשון
שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון





**יו"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורת
"זרע שמשון"**

לקבלת הגיון נא לשלוח למייל:
zera277@gmail.com

ארה"ב
הרב מנחם בנימין פאשקעס
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 48 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק
הרב ישראל זילברברג
05271-66450

ניתן לשלוח תרומות והנצחות
לזכות ולע"ג ולקחת חלק בהוצאות
והפצת הגיונות והספרים.

ניתן להפקיד בבנק מדינתיל (17) סניף 635
מספר השבון 71713028 ע"ש זרע שמשון,
כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי

וזכות הצדיק ודביו תורתו הקדושים ימן מכל
צדה וצוקה, וישפיע על הלומדים ועל המסייעים
בני חיי ומוזני ועל טוב סלה
כהבטחתי
בהקדמת ספריו.

לשוחפת של ברכה בכל ית

**מוקד
זרע שמשון
ארץ ישראל
02-80-80-500
ארה"ב
347-496-5657**

הוצאת והפצת קונטרס
'זרע שמשון העבואר'
נתרם
לזכות והצלחת

**דניאל אורי
בן רגינה מלכה**

שיראה הצלחה וברכה
בלי גבול ובלי עדה בעסקי
בכל העולם
וייתקיים בו הפסוק
"ופרצת יעה וקדצה
צפונה ונגבה"

הוצאת והפצת קונטרס
'זרע שמשון העבואר'
נתרם
לזכות והצלחת

**אהרן
בן גיטל בילא**
ובל משפחתו
ובל הנלוים אליו

לשפע ברכה
והצלחה גדולה
וסייעתא דשמיא
בכל עכל כל

פְּרִשְׁת פִּי תִצֵּא

ד

בְּרֹוךְ הוּא רַחֲמִים, וְאֵינֶן אֵלָא גְּזֵרַת מְלָךְ
עַל עֲבָדָיו.

קְשָׁה, דְּהָא אֲמַרְיִנֵּן בְּמִדְרַשׁ פְּרָשָׁה זֹו
(דב"ר ו, א), וּכְשֵׁם שְׁנַתְמַלָּא

בְּפֶרֶק ה' דְּבִרְכּוֹת (לג, ב), הָאוּמֵר עַל
קֵן צְפוּר יִגְיעוּ רַחֲמִיךָ, מוֹדִים
מוֹדִים, מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ. וְאֲמַרְיִנֵּן הֵתָם
בְּגִמְרָא, שְׁעוּשָׁה מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ

מאמרם ז"ל
האומר על
קן צפור
יגיעו רחמיך
וכו משתקין
אותו

זָרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוּאָר

ד

אף שמצות שילוח הקן גזירה היא, מדת הרחמים מתעוררת על ידה

שְׁבַתְפִּילָה כּוֹז, הוּא עוֹשֶׂה מִדּוֹתָיו -
מִצְוֹתֵיהוֹן¹, שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרֹוךְ הוּא רַחֲמִים -
שֶׁהוּא כּאוֹמֵר שֶׁנִּצְטוּיֵנוּ בְּמִצְוֹתֵינוּ שֶׁל
הַקֶּב"ה, רַק מַחֲמַת מִדַּת הַרַחֲמִים שֶׁלוֹ,
שֶׁהוּא מֵרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת. וְהֵאֵמַת הִיא,
שֶׁמִּצְוֹתָיו עֲלֵינוּ, לֹא נִיתְּנוּ מַחֲמַת מִדַּת
הַרַחֲמִים, שְׂאֵינֵן אֵלָא גְּזֵרַת מְלָךְ עַל עֲבָדָיו
- הַקֶּב"ה צִוְּהָ אוֹתָנוּ עֲלֵיהֶם, כְּדִי לְהַטִּיל
עֲלֵינוּ אֶת עוֹלוֹ, וּלְהוֹדִיעַ שֶׁאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו,
וְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו².

קְשָׁה - יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל דְּבָרֵי הַגְּמָרָא,
שֶׁהֵטַעַם שֶׁל מִצְוַת שִׁילוּחַ הַקֵּן, וְשֶׁל שֶׁאֵר
מִצְוֹת, אֵינֵנו מְשׁוּם מִדַּת הַרַחֲמִים שֶׁל
הַקֶּב"ה, דְּהָא אֲמַרְיִנֵּן בְּמִדְרַשׁ בְּפֶרֶק שֶׁהוּא זֹו

קושיא מהמדרש על המבואר בגמרא
ששילוח הקן אינו משום רחמים

שְׁנִינֵנו³ בְּמִשְׁנַה בְּפֶרֶק ה' דְּבִרְכּוֹת⁴ (לג, ב),
הָאוּמֵר בְּתַפִּילָתוֹ לִפְנֵי הַקֶּב"ה⁵, 'עַל קֵן
צְפוּר יִגְיעוּ רַחֲמִיךָ' - כִּשְׁם שֶׁהֵנָּךְ מֵרַחֵם עַל
הַיּוֹנָה כִּשֶׁהִיא עִם בְּנֵיהּ, שֶׁאֵמַרְתָּ (דְּבָרִים כב, ז)
'שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם', כִּמוֹ כֵּן יִתְעוֹרְרוּ
רַחֲמֵיךָ אֲלֵינוּ⁶. וְכֵן מִי כִּשֶׁהוּא כּוֹרַע אוֹמֵר
'מוֹדִים מוֹדִים' - שְׁנֵי פְעָמִים 'מוֹדִים', בְּשֵׁנֵי
הָאוֹפְנִים הַלְלוּ, מְשַׁתְּקִין - מְשַׁתְּקִים אוֹתוֹ
שֶׁלֹא יֵאמַר כֵּךְ, לִפִּי שְׂאֵין זֹו תַפִּילָה הַגּוֹנָה⁷.
וְאֲמַרְיִנֵּן הֵתָם בְּגִמְרָא⁸, שֶׁלִּדְעַת אַחַד
מִהָאֵמוּרָאִים, הֵטַעַם שֶׁמְשַׁתְּקִים אֶת הָאוּמֵר
'עַל קֵן צְפוּר יִגְיעוּ רַחֲמֵיךָ' הוּא, לִפִּי

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

בלשונו, נראה כאילו הוא ח"ו מתפלל לשתי כוחות
וכו. אלא 'על קן צפור יגיעו רחמיך' מאי טעמא, פליגי
בה תרי אמוראי במערבא, רבי יוסי בר אבין, ורבי יוסי
בר זבידא, חד אמר, מפני שמטיל קנאה במעשה
בראשית [לומר, על אלה חס, ולא על שאר בריותיו].
וחד אמר, מפני שעושה מדותיו של הקדוש ברוך הוא
רחמים, ואינן אלא גזרות. ה. רש"י (ברכות שם
ד"ה מדותיו). וראה בדברי רבינו להלן, שפירש באופן
אחר, שלכך נקטה הגמרא לשון 'מדותיו', שהוא
מלשון 'מדת הרחמים'. ט. ע"פ רש"י (שם).

א. מצות שילוח היקן כתובה בפרשתינו, ומבאר רבינו
מאמר חז"ל האמור בענין מצוה זו. ב. וכן
במגילה (כה, א). ג. לשון המשנה, האומר, על
קן צפור יגיעו רחמיך, ועל טוב יזכר שמך, מודים
מודים, משתקין אותו. ד. ע"פ רש"י (ד"ה
האומר). ה. ע"פ רש"י (מגילה שם ד"ה על),
ערוך השלחן ('או"ח סימן קיג ס"ז). ו. כמבואר
הטעם בגמרא, ראה בהערה להלן בסמוך.
ז. לשון הגמרא, בשלמא 'מודים מודים' משתקין
אותו, משום דמיחזי כשתי רשויות [שמתוך הכפל

וְאִם בְּזֶה צָרִיד עֵינֶיךָ, מָה עֲנִין שְׁכָרָה זֶה
שֶׁל הַבָּנִים עִם מִצְוֵה זֶה.
אֲךָ זֶה יוֹכֵן בְּפִשְׁיטוֹת, בְּמֵאֵי דְאִיתָא
שָׁם, דְּבַר אַחַר, מָהוּ 'שְׁלַח תְּשַׁלַּח
אֶת הָאֵם', אִם קִימַתְּ מִצְוֹת שְׁלוֹחַ, אֵת

וְעוֹד אֲמַרִּין הֵתָם (שם ו, ג), יֵשׁ מִצְוֵה
שְׁמִתוֹן שְׁכָרָה כְּבוֹד, וְיֵשׁ שְׁמִתוֹן
שְׁכָרָה עֵשֶׂר, וּמָה פִתָּן שְׁכָרָה שֶׁל מִצְוֵה
זו, שְׁאֵם אֵין לָךְ בָּנִים, אֲנִי נוֹתֵן לָךְ בָּנִים,
שְׁנַאמֵר (פסוק ז) 'וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ'.

מֵאמָרֵם ז"ל
פִתָּן שְׁכָרָה
שֶׁל מִצְוֵה זֶה,
בָּנִים,
שְׁנַאמֵר 'וְאֵת
הַבָּנִים תִּקַּח
לָךְ'

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוֹאֵר

אֵת הָאֵם וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ - בזכות
'שְׁלַח תְּשַׁלַּח', תּוֹכָה 'וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ',
כְּלוּמַר, לְהוֹלִיד, בָּנִים. וְאִם בְּזֶה צָרִיד עֵינֶיךָ,
מָה עֲנִין שְׁכָרָה זֶה שֶׁל הַבָּנִים, עִם מִצְוֵה זֶה
שֶׁל שִׁלּוּחַ הַקֵּן.¹⁷

זוֹכָה לְבָנִים כְּדִי לְמַהֵר אֶת הַגּוֹאֵלָה הַבָּאָה עַל יְדֵי הַשִּׁלּוּחַ
אֲךָ מְדַרְשׁ זֶה יוֹכֵן בְּפִשְׁיטוֹת, בְּהִקְדָּם
מֵאֵי דְאִיתָא בְּמִדְרַשׁ שָׁם (דב"ר ו, ז), דְּבַר
אַחַר, מָהוּ 'שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם', אִם
קִימַתְּ מִצְוֹת 'שְׁלוֹחַ' הַקֵּן, אֵת מְפַהֵר לְבֹאֵר

דְּקִדּוּק לְמַה זּוֹכִים לְבָנִים בְּזִכּוֹת שִׁלּוּחַ הַקֵּן

וְעוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת, כִּמָּה דְאֲמַרִּין בְּמִדְרַשׁ
הֵתָם (שם ו, ג), יֵשׁ מִצְוֵה שְׁמִתוֹן שְׁכָרָה -
הַמְקִימָהּ יִקְבַּל בְּשִׁכְרוֹ כֵךְ וְכֵךְ כְּבוֹד¹⁸, וְיֵשׁ
מִצְוֵה שְׁמִתוֹן שְׁכָרָה - הַמְקִימָהּ יִקְבַּל
בְּשִׁכְרוֹ כֵךְ וְכֵךְ עֵשֶׂר¹⁹. וּמָה - יֵשׁ לְבַרֵּר מָהוּ
פִתָּן שְׁכָרָה שֶׁל מִצְוֵה זֶה, שֶׁל שִׁלּוּחַ הַקֵּן.
וּמִבְּאֵר הַמְדַרְשׁ, שְׁכָרָה הוּא, שְׁאֵם אֵין לָךְ
בָּנִים, אֲנִי - הַקְּבִ"ה, נוֹתֵן לָךְ בָּנִים, בְּשִׁכְר
מִצְוֵה זֶה, שְׁנַאמֵר (דברים כב, ז) 'שְׁלַח תְּשַׁלַּח

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

עֵשֶׂר בְּשִׁבְלִי שֶׁתְּעַשֵּׂר. יח. ראה טעם לזה,
בְּסִפְרֵי הַחֲנוּךְ (מִצְוֵה תִקְמָה) וּבְרִבְנֵי בְחֵי (דברים
שם). וְכַעֲיֵן דְּבָרֵי רִבְנֵי לְהֵלֵךְ (בְּפִירוּשׁ הַשֵּׁנִי), הַבֵּיא
בְּסִפְרֵי סְמוּכִים לְעַד לְבַעַל 'הַשֶּׁבֶט מוֹסֵר' (הַחֲדָשׁ),
פְּרִשְׁתָּ כִי תִצֵּא ד"ה גַם יְדוּעַ) בְּשֵׁם הַמְּגַלָּה עֲמוּקוֹת'
שִׁבְכַתִּי, עַל פִּי דְבָרֵי הִילְקוּט (פְּרִשְׁתָּ כִי תִצֵּא רִמּוֹ
תִתְקַל), 'דְּבָקִים מִצְוֵה זֶה אֵתָהּ מִמָּהֵר לְהַבִּיא אֶת מֶלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ וְאֵלֵהוּ הַנְּבִיא', וְהֵלַל לְגַבִּי בֵּיאַת הַמְּשִׁיחַ
אֵיתָא (מְדַרְשׁ תְּהִלִּים כג) שְׁכַל הַעֲקֻרוֹת יִתְרַפְּאוּ,
וְדַרְשׁוּ כֵן מִהַפְּסוּק 'וְהִיָּה עֲלֵהוּ לְתַרְפוּהָ', וְלִכְּן מִדָּה
כְּנֻגַד מִדָּה יִפְקֵד גַּם הוּא בְּבָנִים. וּבִיּוֹתֵר, לְפִי הַמְּבוֹאֵר
בְּגִמְרָא (יְבִמוֹת סג, ב) שִׁאֵין כֵּן דוּד כֹּא עַד שִׁכְלוּ
כֹּל הַנְּשִׁמוֹת שִׁבְגוּף' וְנִהְיִינוּ שֶׁ' יִתְבַּרְךְ מוֹצִיא אֶת
הַנְּשִׁמוֹת הַעֲתִידוֹת לְהַנְּתֵן בְּגוֹפִים הַעֲתִידִים לְהַבְּרָאוֹת,
מִמְקוֹם שְׁנִקְרָא 'גּוֹף', שֶׁהֵן נְתוּנוֹת בּוֹ מִשְׁעַת בְּרִיאַתָּן
בְּשִׁשְׁתַּיִם יְמֵי בְּרֵאשִׁית. רש"י (שם ד"ה גּוֹף), וְהַמְקִיִּים
אֶת מִצְוֹת שִׁלּוּחַ הַקֵּן מִמָּהֵר לְהַבִּיא אֶת הַמְּשִׁיחַ, כִּמוֹ
שֶׁנִּתְבָּאֵר, אִם כֵּן גּוֹרֵם הוֹצֵאת הַנְּשִׁמוֹת שִׁבְגוּף
וְלְהַרְבוֹת בָּנִים בְּעוֹלָם, וְלִכְּן בְּדִין הוּא שִׁיְהִי לוֹ חֵלֶק
מִכֹּל אוֹתָם הַנְּשִׁמוֹת הַיּוֹצֵאִים מִן הַגּוֹף, וְלִכְּן זוֹכָה
לְבָנִים. יט. לְשׁוֹן הַמְּדַרְשׁ, דְּבַר אַחַר, מָהוּ
'שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם', אִם קִימַתְּ מִצְוֵה זֶה, אֵת
מִמָּהֵר לְבֹאֵר מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ שֶׁכְּתוּב בּוֹ 'שִׁלּוּחַ', מִנֵּין
שְׁנַאמֵר (יְשַׁעִיָּה לֵב, כ) 'מְשַׁלְּחֵי רִגְלֵי הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר'.

מ"ג) כְּתַב, שֶׁהַרְמַב"ם עֲצָמוּ (תְּפִילָּה פ"ט ה"ז) חֲזוֹר
בּוֹ מִמָּה שֶׁכְּתַב בְּסִפְרֵי הַמְּרוּהָ. וּבְפִרֵי הָאֲדָמָה (לְהַרְב
מִיּוֹחַס רְפָאֵל כִּכְר שְׁמוּאֵל זצ"ל) עַל הַרְמַב"ם (שֵׁם)
כְּתַב, שֶׁהַרְמַב"ם סוֹבֵר, שְׁרוּקָא בְּתַפְּלִילָּה אֲסוּר לומר
הַטַּעַם לְמִצְוֵה, לְפִי שֶׁכְּשֹׂאוֹמֵר כֵּן בְּתַפְּלָה 'מְחַלִּיט
הַדְּבָר' [וְיֵשׁ לְחוּשׁ שְׁמַא יִלְמְדוּ הַהֲמוֹן לְהַקְלֵל בְּמִצְוֵה
לְפִי הַטַּעַם], וְעַל כֵּן מִשְׁתַּקֵּין אוֹתוֹ, לֹא כֵן כְּשֹׂאוֹמֵר
כֵּן רַק דֶּרֶךְ דְּרַשׁ אוֹ טַעַם. וְעֵינֵין עוֹד כִּמָּה שֶׁכְּתַבוּ
בְּצִמְחָה דוּד (לְהַרְב יוֹסֵף דוּד מְשַׁאֲלוֹנִיקֵי זצ"ל, פְּרִשְׁתָּ
חֻקַּת ד"ה ע"ל), יֵד הַמֶּלֶךְ (עַל הַרְמַב"ם שֵׁם), קְדוּשַׁת
לוֹי (פְּרִשְׁתָּ בִלְק ד"ה הִנֵּה בְּרַךְ), שׁוֹי"ת חֲתָם סוֹפֵר
(אוּר"ח סִימֵן ק), שׁוֹי"ת מְנַחֵם אֱלֵעִזֵּר (ח"ג סִימֵן סא),
בִּישׁוּב הַסְּתִירָה. וְעֵינֵין עוֹד כִּמָּה שֶׁכְּתַב הַרְמַב"ן
עֲצָמוּ שֵׁם בְּטַעַם מִצְוֹת שִׁלּוּחַ הַקֵּן, וּבִישׁוּב הַסְּתִירָה.
וְעֵינֵין עוֹד, סִפְרֵי הַחֲנוּךְ (מִצְוֵה תִקְמָה).
20. לְשׁוֹן הַמְּדַרְשׁ, דְּבַר אַחַר, יֵשׁ מִצְוֹת שְׁמִתוֹן שְׁכָרָה
עוֹשֶׂר, וְיֵשׁ מִצְוֹת שְׁמִתוֹן שְׁכָרָה כְּבוֹד, וּמָה מִתָּן שְׁכָרָה
שֶׁל מִצְוֵה זֶה, שְׁאֵם אֵין לָךְ בָּנִים אֲנִי נוֹתֵן לָךְ בָּנִים,
מִנֵּין שְׁנַאמֵר 'שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם', וּמָה שְׁכַר אֵתָהּ
נוֹטֵל 'וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ'. 21. יִתְכֵן שְׁכוּנוֹת
הַמְּדַרְשׁ, לְמִצְוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב (מְשַׁלִּי
כֹּא, כא), 'וְרוּף צְדָקָה וְחֶסֶד יִמְצֵא חַיִּים צְדָקָה
וְכְבוֹד'. 22. כְּגוֹן מִצְוֹת מַעֲשֵׂר, שְׁנַאמֵר בֵּה
(דְּבָרִים יד, כב) 'עֵשֶׂר תַּעֲשֶׂר', וְדַרְשׁוּ (שְׁבַת קִיט, א),

כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּגוֹף.

וְעַדִּין צְרִיכִין אָנוּ לְמוֹדְעֵי, אִיךְ תִּלְוִי בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ בְּקִיּוֹם מְצֻחָה זו.

וַיֵּשׁ לֹמֵר, דְּאִיתָא בְּמִדְרַשׁ רוֹת (זוהר חדש רוֹת כט, ב תיקוני זוהר תיקון ו כג, א), הוּבָא

בְּשַׁפְתֵּי בִּהְיוֹן פְּרָשָׁה זו (ד"ה כי יקרא), כִּי מִתּוֹךְ שֶׁהוּא מְשַׁלַּח אֶת הָאֵם, הִיא הוֹלֶכֶת וְרוֹאֶגֶת וּמְצַטְעֶרֶת עַל קִנְיָה וְעַל

מִמָּהָר לְבֹא מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׁכָתוֹב בּוֹ שְׁלֹחַ, שְׁנֹאמֵר (מלאכי ג, כג) 'הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח לָכֶם' וְכו'. וּבְפֶרֶק ד' דִּיבְמוֹת (סב, א) אֲמַרְיִנָּה, אִין בְּן דְּדוֹד בָּא עַד שְׁיִכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּגוֹף.

וְהוֹאִיל שְׁמִתָּן שְׂכָרָם שֶׁל מְצֻחָה זו, שְׂיַמְהָר לְבֹא מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ, מִשּׁוֹם הָכִי יִפְקְדָהוּ בְּבָנִים, כְּדִי שְׁיִכְלוּ

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאֵר

להוליד²², והיינו כְּדִי שְׁיִכְלוּ על ידו במהירות, כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּגוֹף, שאז תבוא הגאולה²³.

צעקת המלאך הממונה לרחם על העופות מעוררת רחמי השכינה על ישראל

ואמנם, עַדִּין צְרִיכִין אָנוּ לְמוֹדְעֵי - לברר²⁴ עיקר דברי מדרש זה, שהאִיךְ תִּלְוִי בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ, בְּקִיּוֹם מְצֻחָה זו, כלומר, מהו ענין מצות שילוח הקן שגורמת למהר ביאת המשיח.

וַיֵּשׁ לֹמֵר, בַּהֲקֵדָם מַה דְּאִיתָא בְּמִדְרַשׁ רוֹת (זוהר חדש רוֹת כט, ב תיקוני זוהר תיקון ו כג, א), הוּבָא בְּשַׁפְתֵּי בִּהְיוֹן²⁵ בְּפְרָשָׁה זו (ד"ה כי יקרא בא"ד)²⁶, כִּי מִתּוֹךְ שֶׁהוּא מְשַׁלַּח אֶת הָאֵם, הִיא - הַאֵם, הוֹלֶכֶת וְרוֹאֶגֶת וּמְצַטְעֶרֶת עַל קִנְיָה וְעַל בְּנֵיהּ, וְהוֹלֶכֶת נְעִיבָה וְנִדְּהָ -

מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׁכָתוֹב בּוֹ לְשׁוֹן 'שְׁלֹחַ' וְכו', דבר אחר וכו', אתה ממחר את אליהו הנביא ז"ל שיבוא [לבשר את ישראל על הגאולה הקרובה], שכתוב בו שילוח, שְׁנֹאמֵר (מלאכי ג, כג) 'הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיאִ'.²⁷

ובגמרא בְּפֶרֶק ד' דִּיבְמוֹת (סב, א)²⁸ אֲמַרְיִנָּה, אִין מְשִׁיחַ בְּן דְּדוֹד בָּא לְגַאּוּלָּה אֶת יִשְׂרָאֵל, עַד שְׁיִכְלוּ - יגמרו להוולד, כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּמְצְאִים בְּגוֹף - שם²⁹ של אוצר שבשמים, ששם הניח הקב"ה בששת ימי בראשית, את כל הנשמות העתידות להולד.

וְהוֹאִיל שְׁמִתָּן שְׂכָרָם שֶׁל מְצֻחָה זו של שילוח הקן, הוא שְׂיַמְהָר לְבֹא מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ, מִשּׁוֹם הָכִי יִפְקְדָהוּ הַקַּב"ה, לְמַקְיִים מְצוֹת שִׁלּוּחַ הַקֵּן, בְּבָנִים, אִף שֶׁבִטְבְּעוּ אִינוּ עֵתִיד

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

אוצר יש ושמו 'גוף', ומבראשית נוצרו כל הנשמות העתידות להולד, ונתנם לשם. כג. ונחשב שמקבל ב'שכרו' בנים, שהרי בשביל לגמור את הנשמות שבגוף, יכול היה הקב"ה להולידן אצל אדם אחר. כד. לפי דברי רבינו מדוקדק מה שכתוב במדרש את ממהר לבוא מלך המשיח, היינו שאף אם לא יזכה שיבא מלך המשיח בימיו, מכל מקום יזכה למהר ביאתו על ידי שילוד בנים, ויקרב בכך את הזמן של יִכְלוּ כל הנשמות שבגוף. כה. מליצה זו ע"פ לשון הגמרא (שבת נה, ב), אמר רבן גמליאל, עדיין צריכין אנו למודעי. כו. וראה גם ברבינו בחיי בפרשתנו, שהביא את דברי זוהר בשם 'דעת אחרת'. כז. לשון השפתי

דבר אחר, אמר רבי תנחומא, אם קיימת המצוה הזאת, אתה ממחר את אליהו הנביא ז"ל שיבוא, שכתוב בו 'שילוח', שנאמר (מלאכי ג, כג) 'הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיאִ', והוא יבא וינחם אתכם, מנין שנאמר (שם ג, כד) 'וְהִשִּׁיב לָב אֲבוֹת עַל בְּנֵיהֶם'. כ. לשון הפסוק, 'הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיאִ לְפָנֶיךָ בּוֹא יוֹם הַיְּהוּדִים וְהַגְּדוּלָּה וְהַגְּדוּלָּה'. כא. לשון הגמרא, דאמר רב אסי, אִין בְּן דְּדוֹד בָּא, עַד שִׁיכְלוּ כָּל נְשָׁמוֹת שֶׁבְּגוֹף, שנאמר (ישעיהו נו, טז) 'כִּי רוּחַ מַלְּפָנֵי יְעֻטּוּךָ וְגו' [ונשמות אני עשיתי, כלומר, הרוחות והנשמות שנמצאים לפניך בגוף], ולא נולדו עדיין, הם מאחרים את הגאולה. ('יעטוף' הוא לשון איחור)]. כב. ע"פ רש"י (ע"ז ה, א). וז"ל,

בְּנִיָּה, וְהוֹלַכְתָּ נְעָה וְנָדָה וְרוֹצָה לְהַרְגֹּת אֶת עֲצָמָהּ. וּמְרֹב צַעְרָהּ, הַשֵּׁר הַמְּמֹנָה עַל הָעוֹפוֹת, מִבְּקֶשׁ רַחֲמִים מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַמְלֵא רַחֲמִים, וְאוֹמֵר אֵת מְנוּיֵיו - אֲנִי שְׂאֵנִי רַחֲמֹן, וּמְמֹנֵי הֵם הַרַחֲמִים, לֹא אֲרַחֵם עַל בְּנֵי אוֹי

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוֹאֵר

וְאוֹמֵר, אֵם זֶה הַשֵּׁר מִבְּקֶשׁ רַחֲמִים עַל מְנוּיֵיו - הָעוֹפוֹת שֶׁהוּא מְמוֹנָה עֲלֵיהֶם, מְפָנִי רֹב צַעֲרָם. אֲנִי שְׂאֵנִי רַחֲמֹן, וּמְמֹנֵי הֵם הַרַחֲמִים - רַחֲמֵי הַשֵּׁר, הֵם מִהַקְב"ה מְקוֹר הַרַחֲמִים, הָאֵם יִתְכֵן שֶׁלֹּא אֲרַחֵם עַל בְּנֵי

מִתְנוֹדֶדֶת מִמְקוֹם לְמִקוֹם בְּלִי מְנוּחָה, וְרוֹצָה לְהַרְגֹּת אֶת עֲצָמָהּ. וּמְרֹב צַעְרָהּ, הַשֵּׁר הַמְּמֹנָה עַל הָעוֹפוֹת, מִבְּקֶשׁ רַחֲמִים מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹף, וְאֵן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַמְלֵא רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל,

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

ואז מתעוררים הרחמים על כל העולמות, והקב"ה מרחם עליהם, וסולח לעוונותיהם של הנודדים ממקומם, והקב"ה מרחם עליהם, ועל כל העולם. ועל זה אמר הקדוש ברוך הוא, תשלח ותניח את הצפור אל מחוץ לקינה, והיא תעורר רחמים על כל העולם, מי הוא הגורם לרחם על העולם, ולעורר רחמים עליהם, אותו אדם ששלח את הצפור לצערה בשני מיני צער, האחד שאיבדה את בניה, והשני שאין לה מקום מנוח, וכך מתעורר הקב"ה, ומתמלא רחמים על בעלי צער, ועל כל בני האדם הנודדים ממקומם. ועל כן שכרו של אדם זה ששלח את האם, מה כתוב בו (דברים כב, כז) 'למען ייטב לך והארכת ימים'. ובתיקוני זהר מבוואר, שיש מלאך הממונה על העופות, ובזמן שישראל מקיימים מצוה זו של שילוח הקן, ואמם של האפרוחים מגורשת מקינה, ובניה צועקים על שנלקחו מתחת אמם, המלאך הנ"ל מלמד זכות לפני הקב"ה על העופות שלו, והוא אומר לפני הקב"ה, והא כתוב בך זרחמי על כל מעשיו, אם כן, למה גזרת על עוף זה שתתגרש מקינה וכו', מה עושה אז הקב"ה, הוא מאסף את כל הצבאות שלו, והקב"ה אומר להם, הרי כל ממונה על העופות שלמטה מלמד זכות על העופות שלו, ולמה אין ביניכם מי שיוכל ללמד זכות על בני ישראל, כמו שנאמר (שמות ד, כב) 'בני בכרי ישראל, ולמה אין בכם מי שילמד זכות על השכינה שהיא בגלות, שהקן שלה, שהיא ירושלים חרבה, ובני הם בגלות תחת ידי אדונים קשים, שהם אומות העולם, ואין מי שיבקש עליהם רחמים וילמד עליהם זכות, באותה שעה, צווח קודשא בריך הוא ואמר 'למעני למעני אעשה' (ישעיהו מח, יא), 'ואעשה למען שמי' (יהוה קאל כ, יד), ובה מתעוררים רחמי של הקב"ה על שכנינו, ועל בניו שהם בגלות.

כהן, עד יש רמז במצוה זו, התעוררות רחמים על כל העולם, כמו שאמר במדרש רות, כי מתוך שהוא משלח את האם, היא [האם], הולכת ודואגת ומצטערת על קינה ועל בניה, והולכת נעה ונדה ורוצה להרוג את עצמה, ומרוב צערה, השר הממונה על העופות, מבקש רחמים מהקב"ה, ואז הקדוש ברוך הוא מתמלא רחמים ואומר, אם זה השר מבקש רחמים על מנויו, אני שאני רחמן, וממני הם הרחמים, לא ארחם על בני, אוי שהחרבתי את ביתי והגליתי את בני, אז [הקב"ה] מתמלא רחמים ומרחם על כל העולם, מי גרם כל זה, אותו שקיים מצות שילוח הקן, ולזה אמר (דברים כב, ז) 'למען ייטב לך', ולא כתיב 'ייטיב לך' [שהקב"ה ייטיב לך], אלא 'ייטב לך' [כלומר], אותו [אדם] ששלח [את האם], הוא שהטיב לך [לכל ישראל], ויתאריך ימים' אין כתיב כאן, אלא 'והארכת ימים', שמאריך ימים בכל העולמות, שמאריך הרחמים שהן כינוי לימים, כח הלילות הם כינוי לדין, וזהו סוד אמרם (ב"ר יב, ו), לעתיד לבא יתארכו הימים. ובוהר חדש כתב [על פי תרגום], צפור זו, כשהיא משתלחת מגזוליה, ונשתלחה מעל בניה, היא מצפצפת וצועקת והולכת, ואינה יודעת לאיזה מקום היא הולכת, עד שהיא מנודדת, ורוצה לאבד את עצמה מחמת רוב צערה. הקב"ה מרחם על כל מעשיו, ואפילו על יתוש קטן, לפי שרחמיו הם על הכל. ולכן, המלאך הממונה על העופות, מתעורר אל הקב"ה, ומבקש ממנו, שירחם על העוף, ועל ידי כן הקב"ה מתעורר לרחם על בניו בני ישראל, אז יוצא קול מלפני הקב"ה, ואמרה (משלי כז, ח) 'כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו' - כמו שיקשה לצפור מה שנודדת מקנה, כן יקשה לאיש הנודד ממקומו]. והוא הקב"ה מתעורר ברחמים, על כל בני האדם הכולכים ונעים ונדים ממקום למקום, והם שבורי לב ושבורי כח.

שְׁהִחֲרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְכוּ'. מִי גָרַם כָּל זֶה, אוֹתוֹ שְׁקִים מִצּוֹת שְׁלוֹחַ הַקֶּן, עַכ"ל. הָרִי מִבְּאֵר הַיָּאֵד מִצּוֹת שְׁלוֹחַ הַקֶּן מְקַרְבֵת הַגְּאֻלָּה. וְעוֹד נִמְצְיָנוּ לְמִדִּים בְּתַרוּץ הַמְדַרְשׁ הָרֵאשׁוֹן, דָּאִין הָכִי גַמְוּי, שְׁבַמְצוֹה זֶה יֵשׁ בָּהּ מִדַּת רַחֲמִים, אֲבָל אֵינּוּ מִן הָרֵאוּי לֹאמַר שְׁנַגְזָרָה

מִצּוֹה זֶה בְּשִׁבִּיל הַרְחָמִים, שְׁהָרִי הַרְחָמִים אֵינָם בָּאִים אֶלֶּא לְאַחַר מִפְּאֵן, שְׁמַחֲמַת הַכְּבִי שֶׁל אוֹתָהּ הָאֵם, אִזְּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְמַלֵּא רַחֲמִים. וְאֶדְרַבְא, מִתְחַלֵּה נְרָאָה כְּמוֹ אֲכֻרִיּוֹת, שְׁהָרִי אוֹתָהּ הָאֵם מִשׁוּם הָכִי צוֹעֶקֶת וּבּוֹכָה מְרַב צַעֲרָה, וְאִין אֵלוֹ רַחֲמִים.

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבּוֹאֵר

דָּאִין הָכִי גַמְוּי, שְׁבַמְצוֹה זֶה שֶׁל שִׁלּוּחַ הַבְּנִים תְּחִילָה, יֵשׁ בָּהּ הַתְּעוֹרְרוֹת מִדַּת הַרְחָמִים, אֲבָל מְכַל מְקוֹם, אֵינּוּ מִן הָרֵאוּי לְאָדָם לֹאמַר, שְׁנַגְזָרָה מִצּוֹה זֶה בְּשִׁבִּיל - מַחֲמַת מִדַּת הַרְחָמִים שֶׁל הַקְּב"ה, שְׁהָרִי הַרְחָמִים שֶׁל הַקְּב"ה, אֵינָם בָּאִים אֶלֶּא לְאַחַר מִפְּאֵן - אַחֲרֵי קִיּוּם הַמִּצְוָה, שְׁמַחֲמַת הַכְּבִי שֶׁל אוֹתָהּ הָאֵם וְהַתְּעוֹרְרוֹת הַמְּלַאךְ לְבַקֵּשׁ עֲלֶיהָ רַחֲמִים, אִזְּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל הַעוֹפוֹת. וְאֶדְרַבְא, מִתְחַלֵּה - בְּשַׁעַת קִיּוּם הַמִּצְוָה, נְרָאָה שֶׁהַמִּצְוָה הִיא כְּמוֹ מִדַּת אֲכֻרִיּוֹת¹⁰³, שְׁהָרִי אוֹתָהּ הָאֵם, מִשׁוּם הָכִי - מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁתַּלַּחַה מֵעַל בְּנֵיהָ צוֹעֶקֶת וּבּוֹכָה מְרַב צַעֲרָה, וְאִין אֵלוֹ רַחֲמִים, אֵלֶּא גִזִּירוֹת¹⁰⁴.

מִפְּנֵי רֹב צַעֲרָם בְּגִלוֹת. אוֹי שְׁהִחֲרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְכוּ', וְהוֹלַכְתִּי אֶת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת. וְאִזְּ הַקְּב"ה מִתְמַלֵּא רַחֲמִים וּמְרַחֵם עַל בְּנָיו, וּמְתוּךְ כֵּךְ יִבּוּא לְגֵאוֹל אֶת יִשְׂרָאֵל. מִי גָרַם כָּל זֶה - לְעוֹרֵר רַחֲמִים מֵאֵת הַקְּב"ה עַל יִשְׂרָאֵל, אוֹתוֹ שְׁקִים מִצּוֹת שְׁלוֹחַ הַקֶּן, עַכ"ל. הָרִי מִבְּאֵר כַּמְדַרְשׁ זֶה, הַיָּאֵד מִצּוֹת שְׁלוֹחַ הַקֶּן מְקַרְבֵת אֶת הַגְּאֻלָּה.

אין לומר שמצוות שילוח היא רחמים, שבתחילה האם מצטערת על בניה

וְעוֹד נִמְצְיָנוּ לְמִדִּים מִמְדַרְשׁ זֶה, בְּתַרוּץ - בִּישׁוּב קוֹשִׁייתָנוּ עַל הַמְדַרְשׁ הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא לְעִיל, שֶׁהַקְּב"ה צִוֶּה עַל שִׁלּוּחַ הַקֶּן מַחֲמַת רַחֲמִיּוֹ, וְהַקְּשִׁינוּ מְדַבְּרֵי הַגְּמָרָא הַנ"ל, שֶׁהַמִּצְוֹת אֵינָן אֵלֶּא גִזִּירוֹת. שִׁישׁ לְתַרְץ,

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

הִיא גִזִּירָה. אֵלֶּא שֶׁמְכַל מְקוֹם, לְבַסּוֹף הַמִּצְוָה גּוֹרַמַת שֶׁתְּעוֹרֵר מִדַּת הַרְחָמִים, עַל יְדֵי שֶׁהַמְּלַאךְ שֶׁל הַעוֹפוֹת מִבְּקֵשׁ רַחֲמִים עַל הַעוֹפוֹת לְפָנֵי הַקְּב"ה. וְלִפִּי זֶה, מֵה שֶׁכָּתוּב כַּמְדַרְשׁ כֵּךְ נִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל הַעוֹפוֹת, הֵינּוּ שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׁלּוּחַ יִבֵּא הַמְּלַאךְ שֶׁלֵּהֶם וְיַעֲוֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וְכַעֲנֵן דְּבָרֵי רַבִּינוּ, כָּתוּב בַּעֲרֵוֹת דְּבַשׁ (ח"ב דְּרוֹשׁ ו'), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, יְדוּעַ מ"ש בְּגִמְרָא (בְּרֻכּוֹת לָג, ב'), הַאוֹמֵר עַל קֶן צְפוּרֵי יִגְיַעוּ רַחֲמִיךָ, וְאֵינָם אֵלֶּא גִזִּירוֹת, וּפְרִיּוֹשׁ הַדְּבָרִים כַּמ"ש בְּזוּהָר, כֹּל הָאֵם הַנִּשְׁלַחַת מִבְּנֵיהָ, אֵינָן לָהּ נִיחָא בְּשִׁבִּיל צַעֲרָה פְּרִידַתָּה מִבְּנֵיהָ הַאֲפְרוּחִים, וְכִי הִיא נּוֹדֶדֶת מִגַּג לְגַג אוֹלֵי תְּמַצָּא בְּנִים לְרַבּוּץ עֲלֵיהֶם וּלְגוֹן כַּנְּפִיָּה, וְלוֹקַח הַמְּלַאךְ וּמִבִּיא אוֹתָהּ לְפָנֵי הַקְּב"ה וְאוֹמַר, כֵּךְ הוּא

כַּח. רָאָה הוּן עֲשִׂיר (בְּרֻכּוֹת פ"ה מ"ג), שֶׁגַם כֵּן כָּתוּב כְּלִשׁוֹן זֶה, שֶׁבְּתַחֲלִילָה יֵשׁ בְּמִצְוָה זֶה מִדַּת אֲכֻרִיּוֹת. וְכֵן יֵשׁ מִהַמְּפִרְשִׁים [רָאָה רַבִּינוּ בְּחַיִּי (כַּב, ז'), חוֹת יֵאִיר (סִימָן סז)] שֶׁהִבִּיאוּ דְּבָרֵי הַזּוּהָר שֶׁהָאֵם הוֹלַכְתָּ וְצוֹעֶקֶת וְכוּ', וְכָתוּב שֶׁמוֹכַרְח מִכֵּן שִׁישׁ בְּמִצְוָה זֶה סוּד גְּדוּל. [נִיצוּיִן, שְׁבַעֲיָקֵר טַעַם מִצְוָה זֶה, מִצְיָנוּ בְּרֵאשׁוֹנִים וּבְמִפְרָשִׁים שֶׁבִּיאָרוּ שֶׁשְׁלוּחַ הָאֵם תְּחִילָה, הוּא מִשׁוּם רַחֲמֵנוּת עַל הָאֵם, רָאָה סֵפֶר הַחִינוּךְ (מִצְוָה תְּקַמָּה), מִצְוֹדֶת דּוֹד הַלְרַדְב"ז (מִצְוָה רו) חֲתָם סוֹפֵר (דְּבָרִים כַּב, א ד"ה מ"ר ר"פ זו). וְרָאָה עוֹד בְּדֶרֶךְ זֶה, מֵה שְׁצוּיִן בְּהַעֲרֵה לְעִיל]. כַּט. פִּירוּשׁ, שְׁאִין רָאוּי לֹאמַר שֶׁהַטַּעַם שֶׁל מִצְוֹת שִׁלּוּחַ הַקֶּן הוּא מִשׁוּם שֶׁהַקְּב"ה מְרַחֵם עַל הָאֵם, שֶׁהִיא אֲדַרְבָּה בְּתַחֲלִילַת הַשִּׁלּוּחַ יֵשׁ צַעֲרָה לָאֵם, וְאֵם כֵּן בַּעַל כְּרַחֵךְ שֶׁהַמִּצְוָה

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שְׁמַדְתּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הִיא 'וְחַגְתִּי אֶת
אֲשֶׁר אֲחֹן' (שמות לג, יט), אָף עַל פִּי
שְׁאִינוֹ הַגּוֹן, 'וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר
אֲרַחֵם', אָף עַל פִּי שְׁאִינוֹ כְּדַאי, כְּמוֹ
שְׁאָמְרוּ רַז"ל (ברכות ז, א), וּכְשֶׁעוֹשֶׂה
חֶסֶד עִם אֶחָד, אֵינּוּ מְחַיֵּב לַעֲשׂוֹת
חֶסֶד עִם אֲחֵר. וְזֶה הַאֲוֵמֵר כְּשֵׁם

וּבְהִכִּי נִיחָא טוֹבָא לִישְׁנָא שְׁעוֹשֶׂה
מְדוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
רַחֲמִים וְאֵינּוּ אֵלָּא גְזֵרוֹת מְלֻךְ עַל עַבְדָּיו,
דְּבָלָאוּ הִכִּי קָשָׁה, דְּהָיָה לוֹ לֹמֵר
שְׁעוֹשֶׂה מִצּוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
רַחֲמִים, דְּהֵינּוּ הַמְצִנָּה שֶׁל שְׁלוֹחַ הַקֵּן,
וְאֵינִים אֵלָּא גְזֵרוֹת מְלֻךְ וְכוּ', וּמַהוּ הַלְשׁוֹן
שֶׁל 'מְדוּתוֹ' דְּנִקְטָא.

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

גְזֵרוֹת מְלֻךְ וְכוּ', וּמַהוּ הַלְשׁוֹן שֶׁל 'מְדוּתוֹ'
דְּנִקְטָא הַגְּמָרָא.

'מידת' הקב"ה לרחם על מי שירצה
ואין בה 'רחמים' על כולם בשווה

וַיֵּשׁ לֹמֵר בִּישׁוּב הַלְשׁוֹן 'מְדוּתוֹ',
שְׁמַדְתּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא 'וְחַגְתִּי
אֶת אֲשֶׁר אֲחֹן' (שמות לג, יט) – אֲתָן מִתְּנַת
חִינִם לְאָדָם שֶׁאֲרַצָּה לְחוֹן, וְאָף עַל פִּי שְׁאִינוֹ
הַגּוֹן – רַאוי לִכְךָ, 'וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם'
- וְאֵינִי אֲרַחֵם עַל מִי אֲשֶׁר אֲרַצָּה לְרַחֵם, וְאָף
עַל פִּי שְׁאִינוֹ כְּדַאי, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל
בְּגִמְרָא (ברכות ז, א), וְהִיוּצָא מְדַבְּרֵי הַגְּמָרָא,
שְׁכְּשֶׁעוֹשֶׂה הַקְּב"ה חֶסֶד עִם אָדָם אֶחָד, אֵינּוּ
מְחַיֵּב לַעֲשׂוֹת חֶסֶד גַּם עִם אָדָם אֲחֵר, אֵלָּא
הַכֹּל תְּלוּי בְּגִזְרֵתוֹ וּבְרַצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּב"ה, לְמִי
לְרַחֵם וְלְמִי לְחוֹן וְכוּ'. וְאֵילּוֹ אָדָם זֶה,

דקדוק בלשון עושה 'מדותיו' של הקב"ה רחמים

וּבְהִכִּי נִיחָא טוֹבָא - וּבִזְהָ שְׁפִירִשְׁנוּ
שֶׁלֹּפִי הָאֵמֶת שִׁיךְ לֹמֵר שֶׁהַקְּב"ה עֹשֶׂה
הַמְצִוֹת בְּשִׁבִיל שִׁתְּעוּרְרוּ הַרַחֲמִים, וּכְדַבְּרֵי
הַמְּדַרְשׁ, מוֹבֵן הֵיטֵב, לִישְׁנָא - דְּקִדּוּק לְשׁוֹן
הַגְּמָרָא בְּכַרְכּוֹת (ס), שְׁהָאֲוֵמֵר עַל קֵן צָפוּר
יִגִּיעוּ רַחֲמִיךָ, עוֹשֶׂה מְדוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רַחֲמִים, וְאֵינּוּ אֵלָּא גְזֵרוֹת,
כְּלוּמֵר, כְּמוֹ גְזֵרוֹת הַמְּלֻךְ עַל עַבְדָּיו.
דְּבָלָאוּ הִכִּי קָשָׁה - שְׁלוּלָא הַפִּירוּשׁ
שְׁבִיאֲרָנוּ שֶׁמִּצּוֹת שְׁלוּחַ הַקֵּן תְּחִילְתָּהּ גְזִירָה,
וְלֵאחֵר מִכֵּן הִיא מְעוּרְרַת רַחֲמִים, יֵשׁ
לְהַקְשׁוֹת, דְּהָיָה לוֹ הַגְּמָרָא לֹמֵר, שְׁעוֹשֶׂה
'מִצּוֹת' שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחֲמִים,
דְּהֵינּוּ הַמְצִנָּה שֶׁל שְׁלוֹחַ הַקֵּן, וְאֵינִים אֵלָּא

צִיּוּנִים וּמְקוּרֹת

א. לְשׁוֹן הַפְּסוּקָה, 'וַיֵּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל טוֹבֵי עַל
פְּנֵיךָ וְקָרָאתִי בְּשֵׁם ה' לְפָנֶיךָ וְחַגְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֲחֹן
וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם'. וְלְשׁוֹן הַגְּמָרָא, בִּיקֶשׁ [מִשֶּׁה]
מִהַקְּב"ה] הַהוֹדִיעוּ דְרִכֵּיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכוּ',
אֵמֵר לְפָנָיו, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מִפְּנֵי מַה יֵשׁ צְדִיק וְטוֹב
לוֹ, וְיֵשׁ צְדִיק וְרַע לוֹ, יֵשׁ רַע וְטוֹב לוֹ, וְיֵשׁ רַע
וְרַע לוֹ כו', דְּאֵמֵר רַבִּי מֵאִיר וְכוּ' שֶׁנֶּאמַר 'וְחַגְתִּי אֶת
אֲשֶׁר אֲחֹן', אָף עַל פִּי שְׁאִינוֹ הַגּוֹן, [אֵת אֲשֶׁר יִכְמְרוּ
רַחֲמֵי עַלְיוֹ לְשַׁעַה, וְאָף עַל פִּי שְׁאִינוֹ כְּדַאי. רש"י],
'וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם', אָף עַל פִּי שְׁאִינוֹ הַגּוֹן.
וְרַאָה רִש"י (דְּבָרִים ג, כג), אֵין חִינּוֹן בְּכָל מְקוֹם אֵלָּא

הַצֵּעֵר מְעוֹף, וּמַה הוּא הַצֵּעֵר מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִיא
גִּלְתָּהּ מֵעַל בְּנֵיהָ וְלֹא מִצֵּאָה מְנוּחָה, וְהַקְּב"ה נִתְמַלֵּא
רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְזוֹ הִיא מִצּוֹת שְׁלוּחַ הַקֵּן. וְזֶהוּ
מֵאֵמֵר שֶׁאֵין לֹמֵר עַל קֵן צָפוּר יִגִּיעוּ רַחֲמִיךָ, שֶׁאֵין
זֶה מִחֲמַת רַחֲמֵינוּ לְהָאֵם, אֲדַרְבָּה הִיא גְזִירָה כְּהַגְּמָל,
רַק לְעוּרֵר רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל. ב. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא,
אֵלָּא עַל קֵן צָפוּר יִגִּיעוּ רַחֲמִיךָ מֵאִי טַעֲמָא וְכוּ', וְחַד
אֵמֵר, מִפְּנֵי שְׁעוֹשֶׂה מְדוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
רַחֲמִים, וְאֵינּוּ אֵלָּא גְזֵרוֹת. וּפִירֵשׁ רִש"י (מְגִלָּה כה,
א ד"ה וְאֵינּוּ), וְאֵינּוּ אֵלָּא גְזֵרוֹת מְלֻךְ, לְהַטִּיל עַלְיֵנוּ
עוֹלוֹ, לְהוֹדִיעַ שֶׁאֲנַחְנוּ עַבְדָּיו וְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו.

שְׁחַסְתָּ עַל חֶסֶד, חוּם וְרַחֵם אֵלֵינוּ, נֹתֵן חַיִּיב לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרַחֵם עַל זֶה, אַחַר שֶׁכָּבַד רַחֵם עַל אַחַר, וְאֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֵה. וְאִיבְרָא, שְׁעַל יְדֵי מִצְוָה זוֹ מִתְגַּלְגְּלִים הַרְחֵמִים,

שְׁכַשְׂרוּאָה שְׁזָה הַשָּׂר הַמְמַנָּה עַל הָעוֹפוֹת, מִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל הָעוֹפוֹת שֶׁהֵם עֲבָדָיו, מִכָּל שָׁפָן אֲנִי, שְׂאֵף עַל פִּי שִׂישְׂרָאֵל בְּשִׂאֵינִם עוֹשִׂים רְצוֹנִי שֶׁל מְקוֹם נִקְרָאִים עֲבָדִים (ב"ב י, א), עִם כָּל זֶה, מְכַרַח אֲנִי לְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאֵר

הַאֲמֵר פֶּשֶׁם שְׁחַסְתָּ עַל חֶסֶד, כִּי חוּם וְרַחֵם אֵלֵינוּ, נֹתֵן בְּדַבְרֵנוּ כְּמוֹ חַיִּיב לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרַחֵם עַל זֶה, אַחַר שֶׁכָּבַד רַחֵם עַל אַחַר. וְעַל כֵּן אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֵה, שֶׁהָיָה הַדָּבָר תְּלוּי בְּגִזְרֵתוֹ וּבְרִצּוֹנוֹ שֶׁל הַקָּב"ה. וְלִכֵּן אָמְרוּ, שְׁמִדוֹתֵינוּ שֶׁל הַקָּב"ה הֵן לְרַחֵם רַק עַל מִי שִׁירְצָה, וְאִם זֶה בֹּא בְּדַבְרֵנוּ לַעֲשׂוֹת שְׁמִדוֹתֵינוּ יֵהְיוּ לְרַחֵם עַל כּוֹלָם בְּשׂוּה. וּבִאֲמַת אֵין הַדָּבָר כֵּן, אֲלֵא 'מִדּוֹתֵינוּ' שֶׁל הַקָּב"ה, אֵינֵן אֲלֵא 'גִּזְרֵתוֹ', וְיִתְכֵן שְׁעַל חֶלֶק מִהַבְרִיּוֹת הַקָּב"ה מְרַחֵם, וְעַל חֶלֶק אֵינוֹ מְרַחֵם, וְזֶה כְּמוֹ גִּזְרָה, שֶׁאֵין הַבְּנֵה לְדַבֵּר.¹³

מִצְוָה זוֹ - שֶׁל שִׁילוּחַ הַקֵּן, מִתְגַּלְגְּלִים הַרְחֵמִים עַל כָּל הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּמִדְרַשׁ שֶׁהַקָּב"ה מְרַחֵם עַל הָעוֹפוֹת, וּמִצְוָה שֶׁלֹּא לְשַׁלּוּחַ הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְכַמְּבֹאֵר בְּדַבְרֵי הַזּוֹהָר הַנִּלְיָ, שֶׁכַּשְׂרוּאָה הַקָּב"ה, שְׁזָה הַשָּׂר הַמְמַנָּה עַל הָעוֹפוֹת, מִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל הָעוֹפוֹת שֶׁהֵם כְּמוֹ עֲבָדָיו¹⁴, אִם אֲמַר הַקָּב"ה, שֶׁמִּכָּל שָׁפָן אֲנִי - הַקָּב"ה, שְׂאֵף עַל פִּי שִׂישְׂרָאֵל, בְּשִׂאֵינִם עוֹשִׂים רְצוֹנִי שֶׁל מְקוֹם - כְּשֶׁחֲטָאוּ וּמַחֲמַת כֵּן הִלְכוּ בְּגִלוּת, הָיָה הֵם נִקְרָאִים עֲבָדִים שֶׁל הַקָּב"ה, וְלֹא בָנִים (ב"ב י, א)¹⁵, עִם כָּל זֶה, מְכַרַח אֲנִי לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, בְּמִכָּל שָׁפָן מִמָּה שֶׁהִמְלֵאךְ מְרַחֵם עַל עֲבָדָיו. וּבְכַךְ כְּבִיכּוֹל נִדְחָה הַכִּלְלִי שֶׁהַקָּב"ה מְרַחֵם רַק עַל מִי שִׁירְצָה¹⁶.

על ידי השילוח התגלגלים הרחמים על ישראל אף כשהם רק בבחינת 'עבדי ה' "

וְאִיבְרָא - אֲכַן הָאֲמַת הִיא, שְׁעַל יְדֵי

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

לְשׁוֹן מִתְנַת חֵינָם. ¹³ב. וְלֹא אָמְרוּ שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹתֵינוּ שֶׁל הַקָּב"ה רַחֲמִים, כִּי אֲכַן בִּאֲמַת יִתְכֵן הַדָּבָר שֶׁהַמְּצוּוֹת יֵהְיוּ מַחֲמַת רַחֲמִים, וְכַהֲמֵךְ דְּבָרֵינוּ רַבְנֵי הַלֵּל. ¹⁴ג. כּוֹוֹת רַבֵּינוּ, לְמָה שֶׁהוֹבֵא לְעֵיל בְּשֵׁם הַשְּׁפָתִי כֵהן, שֶׁהִמְלֵאךְ הַמְּמוֹנָה עַל הָעוֹפוֹת, מִבְּקֵשׁ רַחֲמִים מִלִּפְנֵי הַקָּב"ה, עַל הָעוֹפוֹת שֶׁהֵם 'מְנוּוִי'. שְׁכִינֵן שֶׁהוּא הַשָּׂר הַמְּמוֹנָה עֲלֵיהֶם, אִם כֵּן הָעוֹפוֹת הֵם כְּמוֹ עֲבָדָיו. ¹⁵ד. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, אָמְרוּ לוֹ [טוֹרוֹסוֹרְפוֹס הַרְשַׁע רַבִּי עֵקִיבָא], אַתָּם קְרוּיִם בָּנִים [שְׁנֵאֲמַר (דְּבָרִים יד, א) 'בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם], וְקְרוּיִם עֲבָדִים [שְׁנֵאֲמַר (וַיִּקְרָא כֵה, נָה) 'כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים'], בְּזִמְנָא שֶׁאַתֶּם עוֹשִׂיִן רְצוֹנֵנוּ שֶׁל מְקוֹם, אַתֶּם קְרוּיִם בָּנִים, וּבְזִמְנָא שֶׁאֵין אַתֶּם עוֹשִׂיִן רְצוֹנֵנוּ שֶׁל מְקוֹם, אַתֶּם קְרוּיִם עֲבָדִים. וְכוֹוֹנָת רַבְנֵינוּ לְהוֹסִיף עַל מָה שֶׁנִּרְאָה קֶצֶת בְּדַבְרֵי הַשְּׁפָתִי כֵהן שֶׁכְּתִיב 'אֲנִי שֹׂאֵנִי רַחֲמֵן, וּמִמְנֵי הֵם הַרְחֵמִים, לֹא אֲרַחֵם עַל

בְּנֵי, שְׂרַק עַל בְּנֵינוּ מִתְעוֹרֵר רַחֲמִים, מִשּׁוֹם כִּךְ דְּקִדְקֵנו רַבְנֵינוּ מִתְחִילַת דְּבָרֵינוּ שֶׁהַקָּב"ה עוֹשֶׂה קִי' מִהַרְחֵמִים שֶׁל שָׂר הָעוֹפוֹת, שֶׁהֵם רַחֲמֵי הָאֲדוֹן עַל עֲבָדָיו, א"כ אֵף לְעֵינֵי רַחֲמֵי הַקָּב"ה הֵינֵנו אֵף כְּשֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂיִן רְצוֹנֵנוּ שֶׁל מְקוֹם שְׁנִקְרָאִים עֲבָדִים, וּמוֹעִילִים רַחֲמִים אֵלוֹ לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת. ¹⁶ה. וּלְפִי זֶה, נִכְלָלוּ בְּלִשׁוֹן חִז"ל שְׁנֵי הַצְּדָדִים בְּעֵינֵי רַחֲמֵי הַקָּב"ה עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַמְּצוּוֹת הֵן 'גִּזְרֵתוֹ', הֵינֵנו שֶׁהַקָּב"ה מְרַחֵם רַק עַל מִי שִׁירְצָה, וְאֵין שִׁיךְ 'לְהַכְרִיחוֹ' לְרַחֵם עַל כּוֹלָם. וּמִכָּל מְקוֹם, הָיָה נִגְזָרוּ כְּדֶרֶךְ מָה שְׁגִזְרוּ הַמֶּלֶךְ עַל עֲבָדָיו, וּמִמִּילָא שִׁיךְ לְדוֹן מִרְחֲמֵי הַמֶּלֶךְ עַל 'עֲבָדָיו', שֶׁאֵף הַקָּב"ה יִרְחֵם עַל יִשְׂרָאֵל אֵף עַל פִּי שֶׁהֵם בְּבַחֲיַת 'עֲבָדִים'. [וַיּוֹבֵן בִּיּוֹתָר אֲרִיכוֹת לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שֶׁהֵן 'גִּזְרֵת מֶלֶךְ עַל עֲבָדָיו'. וְיִתְכֵן שְׁגַם זֶה בֹּא רַבֵּינוּ לְיִישֵׁב בְּמָה שֶׁכְּתִיב לְעֵיל בְּסִמּוֹךְ 'וּבַחֲכִי נִיחָא טוֹבָא לִישְׁנָא' וכו'.]

וְאֶפְשָׁר שִׁיְהִיָּה זֶה לְהַשְׁתִּיק הַמִּדַּת
הַדִּין וְהַמְקַטְרָגִים עַל
יִשְׂרָאֵל, כְּדֹאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (כ"ד נה, א) עַל
פְּסוּק (בראשית כב, א) וְהֶאֱלֹהִים נִפְּחָ אֶת
אֲבְרָהָם, הֲדָא הוּא דְכָתִיב (תהלים ס, ו)
'נָתַתְּ לִירֵאִידָא גַם לְהַתְנוּסָם מִפְּנֵי קִשְׁטִי
סִלְהָ, בְּשִׁבִיל שְׁתַּתְקַשְׁט מִדַּת הַדִּין
בְּעוֹלָם וְכוּ', וְעֵינֵי שָׁם.

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

על ידי שילוח הקן, מדת הדין משתתקת

את אברהם אבינו, ולחלקם הוא מייסר
בעניות ושאר יסורים כרצונו, ואינו מתחשב
במעשיהם. ולאחר שעמד אברהם אבינו
בנסיון העקידה, יש תשובה לדבריו, שלפי
הדין זכה לכל גדלותו, שהיה מוכן להקריב
לפני הקב"ה את בנו יחידו שנולד לו לאחר
מאה שנה, וְעֵינֵי שָׁם.

וכשמדת הדין מקטרגת על שהקב"ה
מרחם על ישראל, אזי אף שלא שבו
בתשובה ואינם ראויים לרחמים, מכל מקום,
על ידי שבשילוח הקן, עולה המלאך
הממונה על העופות ומלמד זכות על
העופות, הקב"ה משיב למדת הדין בק"ו,
שאם המלאך מלמד זכות על העופות שהם
כעבדיו, מכל שכן שיש להקב"ה לרחם על
ישראל אף שהם בבחינת עבדים,
ולהושיעם.^{טז}

וְאֶפְשָׁר שִׁיְהִיָּה זֶה - הַטַּעַם שְׁנִיתְנָה
לְיִשְׂרָאֵל מִצוֹת שִׁלּוּחַ הַקֶּן, כְּדֵי לְהַשְׁתִּיק
הַמִּדַּת הַדִּין - שְׂרוּצָה לְהַתְנַהֵּג עִם יִשְׂרָאֵל
לְפִי הַדִּין הַמְּגִיעַ לָהֶם אִם חֲטָאוּ, וְכֵן
לְהַשְׁתִּיק אֶת הַמְּקַטְרָגִים עַל יִשְׂרָאֵל,
כְּדֹאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (כ"ד נה, א)^{טז}, עַל הַפְּסוּק
(בראשית כב, א)^{טז} וְהֶאֱלֹהִים נִפְּחָ אֶת אֲבְרָהָם,
הֲדָא הוּא דְכָתִיב (תהלים ס, ו) 'נָתַתְּ לִירֵאִידָא
גַם לְהַתְנוּסָם מִפְּנֵי קִשְׁטִי סִלְהָ, שֶׁהַקְּב"ה נָתַן
לְאֲבְרָהָם אֲבִינוּ אֶת נִסְיוֹן הָעִקִּידָה, בְּשִׁבִיל
שְׁתַּתְקַשְׁט - שְׁתַּתְּאֵמֵת^{טז} מִדַּת הַדִּין בְּעוֹלָם
וְכוּ' - שִׁירָאוּ כּוֹלָם שֶׁהוּא שׁוֹפֵט צַדִּיק, וְאִינוּ
מִנְשָׂא וּמִשְׁפִּיל אֵלָא לְמִי שְׂרָאוּי לְכַךְ.
שְׁבַתְחִילָה מִדַּת הַדִּין מְקַטְרָגָת, שֶׁהַקְּב"ה
מַעֲשִׂיר וּמְגַדֵּל לְחֶלֶק מְבִנֵי אָדָם כְּרִצּוֹנוּ, כְּגוֹן

ציזונים ומקורות

מתנות כהונה (שם). טז. תמצית הדרוש: א.
השכר של מצות שילוח הקן הוא בנים, לפי
שמצוה זו ממחרת את ביאת המשיח, שהוא מגיע
רק לאחר שיכלו כל הנשמות שבגוף. ב. שילוח
הקן ממחרת את ביאת המשיח, לפי שעל ידי רחמי
המלאך הממונה על העופות על צערה של האם
המשולחת, מתמלא הקב"ה רחמים על ישראל.
ומכל מקום, תחילת קיום מצות השילוח היא כמדת
אכזריות, ורק לאחר מכן היא מעוררת רחמים. ג.
אין לומר שמדותיו של הקב"ה הם רחמים,
כלומר, שהוא מרחם על כולם בשוה, לפי שאינן
אלא גזירות, שהוא מרחם על מי שרוצה לרחם.
ד. יתכן שמצות שילוח הקן ניתנה כדי שעל ידה
תשתתק מדת הדין, שאם המלאך מרחם על
העופות, מכל שכן שהקב"ה ירחם על ישראל, וכמו
שמצינו במדרש לענין ציווי העקידה, שעל ידה
נשתתק מדת הדין מקטרוגה על אברהם.

טז. לשון המדרש, כתיב 'נתתה ליראיך נס להתנוסס
מפני קושט סלה', נסיון אחר נסיון, וגידולין אחר
גידולין, בשביל לנסותן בעולם, בשביל לגדלן
בעולם כנס הזה של ספינה. וכל כך למה, 'מפני
קושט', בשביל שתקשט מדת הדין בעולם, שאם
יאמר לך אדם, למי שהוא רוצה להעשיר מעשיר,
למי שהוא רוצה מעני, ולמי שהוא רוצה הוא
עושה מלך, אברהם כשרצה עשאו מלך, כשרצה
עשאו עשיר, יכול את להשיבו ולומר לו, יכול את
לעשות כמו שעשה אברהם אבינו, והוא אומר מה
עשה, ואת אומר לו 'ואברהם בן מאת שנה בהולד
לו' (בראשית כא, ה), ואחר כל הצער הזה, נאמר
לו (שם כב, ב) 'קח נא את בנך את יחידך ולא
עייב, הרי 'נתת ליראיך נס להתנוסס'.
טז. לשון הפסוק, וְיָהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְהֶאֱלִקִים נִפְּחָ אֶת אֲבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבְרָהָם
וַיֹּאמֶר הֲנִי'. טז. תרגום של 'אמת' - קשוט.



פְּרֻשֶׁת פִּי תְבוּא

1

וַיֵּשׁ לְאִמְרָא, דְּבִין בְּכַרְכָּה בִּין בְּקַלְלָה
 פְּתִיב פְּסָדֵר הָרְאוּי, דְּבַפְרָק ג' ¹
 דְּנַדְהָ (לא, ב) אֲמַרְיָנָ, בָּא זְכָר לְעוֹלָם, בָּא
 בְּפָדוּ בִּידוֹ, 'זְכָר' - זֶה פִּרְ. 'נְקִבָה' - נְקִיבָה
 בָּאָה, עַד דְּאֲמַרְהָ מְזוּנָי, לֹא יִהְיִי לָהּ.

'בְּרוּךְ פְּרִי בְטַנְךָ וּפְרִי אֲדַמְתְּךָ, וְאַחַר
 כֶּךָ 'בְּרוּךְ טַנְאָךָ וּמִשְׁאֲרֵתְךָ' (כח,
 ד - ה), וְהַקְּלָלוֹת הוּא לְהַפְּךָ 'אֲרוּר טַנְאָךָ
 וּמִשְׁאֲרֵתְךָ, וְאַחַר כֶּךָ 'אֲרוּר פְּרִי בְטַנְךָ'
 (שם ז, יח). וְקִשְׁיָה, לְמָה הַפְּךָ הַסְּפָר.

פסוק 'ברוך
 פרי בטנך'
 וכי, 'טנאך'
 ומשארתיך,
 'ארוּר טנאך'
 וכי

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְּבֹאָר

1

בנים זכרים, וריבוי בני הבית, גורמים לברכה במזונות האדם

תחילה את הפירות והבצק, ואחר כך הזכיר
 את הבנים.²

על ידי שיוולדו בנים זכרים יתברך מזל המזונות אצל האדם
 וַיֵּשׁ לְאִמְרָא, דְּבִין בְּכַרְכָּה בִּין בְּקַלְלָה, פְּתִיב
 - הברכות כתובים פְּסָדֵר הָרְאוּי לפי
 ענייניהם. ויובן סדר כתיבתם, בהקדם מה
 דְּבַגְמָרָא בְּפָרָק ג' דְּנַדְהָ (לא, ב) ¹ אֲמַרְיָנָ, בָּא
 - נולד בן זְכָר לְעוֹלָם, בָּא בְּפָדוּ - פרנסתו
 בְּיָדוֹ, כלומר, שהמזל של מזונות הזכר, בא
 לעולם יחד עמו², ונרמז כן בתיבת 'זְכָר'
 שהיא נוטריקון זֶה פִּרְ, ו'כר' הוא לשון מזון.
 אבל נְקִבָה נְקִיבָה - חסירה³, בָּאָה לעולם -

דקדוק בשינוי הסדר בפסוקי הברכות והקללות

כתוב בפרשת הברכות (דברים כח, ד)⁴

'בְּרוּךְ פְּרִי בְטַנְךָ וּפְרִי אֲדַמְתְּךָ' - ברוכים
 יהיו בניך, והפירות הגדלים על אדמתך,
 וְאַחַר כֶּךָ (שם כח, ה) כתוב 'בְּרוּךְ טַנְאָךָ
 וּמִשְׁאֲרֵתְךָ' - ברוכים יהיו הפירות שבסליך,
 והבצק שבעריבותיך, כלומר, לחמך. ואילו
 בפרשת הַקְּלָלוֹת, הסדר בשני העניינים של
 הבנים והפירות, הוּא לְהַפְּךָ, שמתחילה כתב
 (שם כח, יז) 'אֲרוּר טַנְאָךָ וּמִשְׁאֲרֵתְךָ, וְרַק
 אַחַר כֶּךָ (שם כח, יח)³ כתב 'אֲרוּר פְּרִי בְטַנְךָ'.
 וְקִשְׁיָה, לְמָה בקללות הפך את הַסְּפָר, ונקט

ציונים ומקורות

בשם דרשות הראנ"ח, ושאר מפרשים, שעמדו על זה.
 ד. לשון הגמרא, ואמר רבי יצחק דבי רבי אמי, בא
 זכר בעולם, בא ככרו בידו, 'זכר' - זה כר, דכתיב
 (מלכים ב' ו, כג) 'ויכרה להם כירה גדולה'. נקבה אין
 עמה כלום, נקבה, נקביה באה, עד דאמרה מזוני, לא
 ייבוי לה, דכתיב (בראשית ל, כח) 'נקבה שורך עלי
 ואתנה'. ה. שהזכר כל זמן שהוא חי, יש לו
 הבטחה לפרנסתו, אף שלא יזכה שיקבלו תפלתו מה
 שאין כן הנקיבה עד שתבקש. שו"ת אגרות משה
 (או"ח ח"ד סימן מח). 1. ע"פ רש"י (ד"ה

א. לשון הפסוק, 'ברוך פרי בטנך ופרי אדמתך ופרי
 בהמתך שגר אלפיך ועשתרתך צאנך'. ב. לשון
 הפסוק, 'ארוּר פְּרִי בְטַנְךָ וּפְרִי אֲדַמְתְּךָ שְׁגַר אֲלֵפִיךָ
 וְעִשְׂתֵּרֶת צֹאנְךָ'. ג. זה לשון הלב אריה
 (בפרשתינו אות כה), 'ברוך פרי בטנך ופרי אדמתך'
 וגו', ואחר כך 'ברוך טנאך ומשארתיך', ובקללות הוא
 להיפך שאמר 'ארוּר טנאך ומשארתיך', ואחר כך
 'ארוּר פרי בטנך', ולמה היפך הסדר. ועיי"ש מה
 שתיריך. וראה עוד רמב"ן (כח, יח), רבינו בחיי (כח,
 ד), כלי יקר, ושערי דעה (על הרמב"ם דעת פ"ה הי"א)

לְמִי שֶׁבָּנִי וְנִקְבוֹת וְכו'.

וּלְפִי זֶה בְּבִרְכוֹת דִּהְעֵנִן הוּא שְׁיִהְיוּ לוֹ בָּנִים וְזָכְרִים, מִשׁוּם הֵכִי הַקְּדִים הַפְּתוּב 'בְּרוּךְ פְּרִי בְּטָנְךָ', שְׁיִהְיוּ וְזָכְרִים, וְיִבְיֵאוּ מִזֶּל טוֹב לְאַבְיָהֶם, וְאִזּוּ יִהְיֶה 'בְּרוּךְ טָנְאֲךָ' וְכו'. אֲבָל בְּקַלְלוֹת פְּתַב לְהַפְּדָה, שְׁיִהְיֶה לְאָב מִזֶּל רַע, וְזֶהוּ

וּפְרִשׁ מֵהֶרֶשׁ"א (ח"א ד"ה בא, בפירוש השני), וְהַכֵּל הוּא עֵנִין הַמְּזֹל, דְּבֵא כְּפָרוּ בִּידוֹ, דִּהְיִנוּ מְזֹלוֹ, בֵּין לְרַע בֵּין לְטוֹב. וְנִקְבָה אִין לָהּ מְזֹל, וְנִקְבָה בָּאָה בְּלֹא מְזֹל, שְׁמִזְלָהּ תְּלוּי בְּמִזֶּל אַבְיָה וּבַעֲלָהּ וְכו', עכ"ל. וּבְסוּף קְדוּשֵׁין (פב, א) אֲמַרְיִנְן, אֲשֶׁרִי מִי שֶׁבָּנִי וְזָכְרִים, וְאִזּוּ לוֹ

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוּאָר

וְכו'^ט, וּמְבוּאָר שְׁבָנִים זָכְרִים הֵם בְּרַכָּה לְאָדָם, וְהַנְּקִיבוֹת קָלְלָהּ.

וּלְפִי זֶה, בְּבִרְכוֹת, דְּבוּדָאֵי הֵעֵנִין שֶׁל בְּרַכַּת הַבָּנִים הוּא, שְׁיִהְיוּ לִי בָּנִים וְזָכְרִים, שֶׁעַל יְדֵי כֵן נַעֲשֶׂה מְבוּרָךְ וּמְאוֹשֵׁר, מִשׁוּם הֵכִי הַקְּדִים הַפְּתוּב 'בְּרוּךְ פְּרִי בְּטָנְךָ', שְׁיִהְיוּ וְזָכְרִים, וְזֶהוּ יְבִיאוּ מִזֶּל טוֹב שֶׁל מְזוֹנוֹת לְאַבְיָהֶם, שֶׁהֵי הַזְכָּר כִּשְׁהוּא נוֹלֵד מִבֵּיא עִמּוֹ אֶת מְזוֹלוֹ וּפְרִנְסָתוֹ, וְאִזּוּ עַל יְדֵי הַמְּזֹל הַטוֹב, יִהְיֶה גַם כֵּן 'בְּרוּךְ טָנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתְּךָ' - שִׁיתְּבָרְכוּ פִירוֹתֶיךָ וּלְחֻמְךָ, כְּלוּמַר, פְּרִנְסָתְךָ. שֶׁאִפִּילוֹ אִם מִתְּחִילָה לֹא הִיָּה לְךָ מְזֹל טוֹב שֶׁל מְזוֹנוֹת, מְכַל מְקוֹם, עַל יְדֵי הַבְּרַכָּה בְּבָנִים, יִתְּבָרְכוּ גַם מְזוֹנוֹתֶיךָ.

לִידַת הַנְּקִיבוֹת לֹא תוֹעִיל לְהַפְּדָה אֶת הַמְּזֹל לְטוֹב

אֲבָל בְּקַלְלוֹת פְּתַב לְהַפְּדָה, שֶׁהַתְּחִיל בְּקַלְלוֹת הַמְּזוֹנוֹת, וְהֵינִי שְׁיִהְיֶה לְאָב מִזֶּל רַע בְּפְרִנְסָתוֹ, וְזֶהוּ מֵה שְׁכַתוּב 'אֲרוּר טָנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתְּךָ'. וְיִצְעוּלָם יִתְקַנֵּם בּוֹ זֶה הַפְּזוּל

צִיּוּנִים וּמְקוֹרוֹת

וכו', אִי אֲפֹשֵׁר לְעוֹלָם בְּלֹא זָכְרִים וּבְלֹא נְקִיבוֹת, אֲשֶׁרִי מִי שְׁבָנִי זָכְרִים, וְאִזּוּ לוֹ לְמִי שְׁבָנִי נְקִיבוֹת. ט. רֵאָה בְּסִנְהֶדְרִין (ק, ב) שֶׁנִּתְבָּרְאוּ כְּמָה מִינֵי דַאגוֹת שִׁישׁ לְאָדָם לְגַבֵּי בְּתוּ. י. וְכַעֲזֵן זֶה כְּתַב בְּיוֹקִין דְּנוּרָא (עַל תְּנַדְ"א זוּטָא פְּטוּזָא אֶת פ), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, מְדַכְתִּיב 'בְּרוּךְ פְּרִי בְּטָנְךָ' מוֹכַח שְׁיִהְיוּ בָּנֵי זָכְרִים, כִּי 'זָכָר' בְּגִימַטְרִיא 'בְּרַכָּה', אֲבָל 'נְקִיבוֹת' בְּגִימַטְרִיא 'קָלְלָה' עִם הַכּוֹלָל נִרְאָה גְּדוּהָ (לא, ב), כְּעַל הַטּוֹרִים (בְּרַאשִׁית א, כז), סִפְרַי הַחַיִּים (סִפְרַי חַיִּים טוֹבִים פ"א).

בְּלִי מְזֹל שֶׁל מְזוֹנוֹת, וְנִרְמַז כֵּן כְּמָה שֶׁתִּיבַת נְקִיבוֹת, דּוּמָה לְתִיבַת 'נְקִיבוֹת', וְלִכֵּן, עַד דְּאֲמַרְהָ מְזוּנֵי - קוֹדֵם שֶׁהַנְּקִיבוֹת מִתְּפַלְלָת וּמִבְקֶשֶׁת מִלְּפָנֵי הַקְּבִ"ה עַל מְזוֹנוֹתֶיהָ, לֹא יִהְיֶה לָּהּ - אִין נוֹתָנִים לָהּ מִן הַשָּׁמַיִם אֶת מְזוֹנוֹתֶיהָ. וּפְרִשׁ הַמֵּהֶרֶשׁ"א (ח"א ד"ה בא, בפירוש השני)^י, וְהַכֵּל - מָה שֶׁאֲמַרְוּ בְּגִמְרָא, שֶׁהַזְכָּר כִּכְרוּ בִּידוֹ, וְהַנְּקִיבוֹת בְּאֵה חִסְרִיהָ, הוּא עֵנִין הַמְּזֹל, דְּבֵא כְּשֶׁכְּפָרוּ בִּידוֹ, דִּהְיִנוּ שְׁבֵא מִזֶּל עִמּוֹ, בֵּין לְרַע וּבֵין לְטוֹב. וְאִילוֹ הַנְּקִיבוֹת, אִין לָּהּ מִזֶּל לְעֲצָמָה, וְנִקְבָהּ הִיא בְּאָה בְּלֹא מְזֹל, לְפִי שְׁמִזְלָהּ תְּלוּי בְּמִזֶּל שֶׁל אַבְיָה, וּבְמִזֶּל שֶׁל בְּעֲרָה וְכו', עכ"ל. וּמְבוּאָר מְכַל הַנִּל, שֶׁע"י הַבָּנִים הַזָּכְרִים בְּאֵה הַבְּרַכָּה.

יְעוֹד מְצִינוּ בְּבִרְיֵיתָא בְּסוּף קְדוּשֵׁין (פב, א)^י אֲמַרְיִנְן, אֲשֶׁרִי מִי שֶׁבָּנִי - מְאוֹשֵׁר הוּא הָאִישׁ שֶׁנוֹלְדוֹ לוֹ זָכְרִים, וְאִזּוּ לִי לְמִי שֶׁבָּנִי - רֵאָה לְהַצְטַעַר הָאָדָם שֶׁנוֹלְדוֹ לוֹ נְקִיבוֹת

ז. לְשׁוֹן הַמֵּהֶרֶשׁ"א, וּלְפִירוּשׁ רִש"י. נִרְאָה לְפִרְשׁ עֵנִין מְזֹל, דְּבֵא כִּכְרוּ בִּידוֹ בֵּין לְרַע בֵּין לְטוֹב, וְנִקְבָה נְקִיבוֹת בְּאֵה בְּלֹא מְזֹל, דְּמִזְלָהּ תְּלוּי בְּמִזֶּל הַזְכָּר, כְּמוֹ שֶׁכְּתַבוּ הַתּוֹסֵפוֹת בְּפ"ק דְּסוּטָה, וְעַד דְּאֲמַרְהָ מְזוּנֵי, דִּהְיִנוּ בְּתַפְלָה, אֲפֹשֵׁר לָהּ לְבַטְלָהּ ע"כ. וז"ל הַמֵּהֶרֶשׁ"א בְּסוּטָה (ב, א בְּתוּס' ד"ה קוֹדֵם), וּפְרִשׁ שֶׁלּוֹה כּוּוֹנוֹ בְּפֶרֶק הַמְּפַלְתָּ, זָכָר זֶה כִּר, נְקִיבוֹת נְקִיבוֹת בְּאֵה, ר"ל, שֶׁהַזְכָּר נוֹלֵד בְּמִזְלוֹ, אֲבָל הַנְּקִיבוֹת נְקִיבוֹת בְּאֵה בְּלִי מְזֹל, כִּי כְּבָר נִתְלַה מְזֹלָהּ בִּיצִירַת הַזְכָּר וְזֶה שֶׁלָּהּ. ח. לְשׁוֹן הַבְּרִיֵּיתָא, רַבִּי אֹמֵר

'אָרוֹר טַנְאָד' וְכו', וְלַעֲוֹלָם יִתְקַיֵּם בּוֹ זֶה הַמְּזוּל רַע, לְפִי שְׁבָנָיו יִהְיוּ נִקְבוֹת, וְתִהְיֶינָה תְּלוּיּוֹת בַּמְּזוּל רַע שְׁלוֹ, וְזֶהוּ 'אָרוֹר פְּרִי בַמְּנָד' וְכו'.

אִי נִמְיו בְּדֶרֶךְ אַחֲרָה, דְּאִמְרִינָן בְּכַתְּבֹת פֶּרֶק י"ב דְּף ק"ג (עמוד א), אֲלַמְנָה שְׁאִמְרָה אִי אִפְשֵׁי לְזוּז

מִבֵּית אָבָא, יְכוּלִים הַיּוֹרְשִׁים לִזְמַר לָהּ, אִם אֵת אֲצִלְנּוּ, יֵשׁ לֵיהּ מְזוּנוֹת. אִם אִין אֵת אֲצִלְנּוּ, אִין לֵיהּ מְזוּנוֹת. וּפְרִיָּד בְּגַמְרָא, וְלִיתְבוּ לָהּ פִּי יִתְבָּה הָתָם. אָמַר רַבִּי הוּנָא, בְּרַכַּת הַבֵּית מְרַבָּה. וּפְרַשׁ רַש"י, מְזוּלָא דְרַבִּים עֲדִיף, עכ"ל.

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוּאָר

הַרְע"י, וְלֹא יִתְהַפֵּךְ לטובה על ידי לידת הבנים, לְפִי שְׁבָנָיו יִהְיוּ נִקְבוֹת, וְתִהְיֶינָה תְּלוּיּוֹת בַּמְּזוּל הַרְע שְׁלוֹ, וְזֶהוּ מֵה שְׁמוּסִיף הַכְּתוּב לַחֲזֵק אֵת קִלְתַּת הַמְּזוּנוֹת, שֶׁגַם 'אָרוֹר פְּרִי בַמְּנָד' וְכו' - שִׁוּוּלְדוּ לָךְ רַק נִקְיֹבוֹת, וְלֹא יִתְהַפֵּךְ מְזוּלָךְ לטוב".

על ידי הריבוי בבנים
המזל של הרבים יגרום שיתברכו המזונות

אִי נִמְיו - עוֹד יֵשׁ לְבֹאֵר אֵת הַשִּׁנּוּי בְּסוֹדֵר הַעֲנִינִים בֵּין הַבְּרֻכּוֹת לְקִלְלוֹת, בְּדֶרֶךְ אַחֲרָה, בְּהַקְדָּם מֵה דְּאִמְרִינָן - שְׁשִׁנּוּ בַּמִּשְׁנָה בְּכַתְּבֹת פֶּרֶק י"ב דְּף ק"ג (ע"א)", אֲלַמְנָה שְׁאִמְרָה לִיּוֹרְשֵׁי בַעֲלָהּ, אִי אִפְשֵׁי לְזוּז מִבֵּית אָבָא - אִין בִּיכּוּלְתֵי לְצַאת מִבֵּית אָבִי, וְלִבֵּא לְדוֹר עִמְכֶם, יְכוּלִים הַיּוֹרְשִׁים לְזַמַּר לָהּ, אִם אֵת דְּרָה אֲצִלְנּוּ, יֵשׁ לֵיהּ מְזוּנוֹת - נִסְפֵּק לָךְ

מְזוּנוֹתֶיךָ מִנְכָּסֵי אֲבִינוּ, כְּתַנְתָּ חֲכָמִים". אֲבֵל אִם אִין אֵת דְּרָה אֲצִלְנּוּ, אִין לֵיהּ מְזוּנוֹת - לֹא נִסְפֵּק לָךְ מְזוּנוֹתֶיךָ. וּפְרִיָּד בְּגַמְרָא¹⁰, וְלִיתְבוּ לָהּ, פִּי יִתְבָּה הָתָם - לְמַה יִּכְרִיחוּהוּ הַיּוֹרְשִׁים לְדוֹר עִמְהֶם, וּמְדוּעַ שְׁלֹא יִתְחַיִּיבוּ הַיּוֹרְשִׁים לְתַתּוֹת לָהּ מְזוּנוֹת כַּאֲשֶׁר הִיא יּוֹשֶׁבֶת שָׁם - בְּבֵית אֲבִיהָ, וּמִתְרַצַּת הַגַּמְרָא, אָמַר רַבִּי הוּנָא, טַעַם דִּין זֶה הוּא, מִפְּנֵי שְׁבָרַכַּת הַבֵּית מְרַבָּה¹¹ - כְּשִׁבְנֵי הַבֵּית הֵם מְרוּבִים, מִתְבַּרֵךְ הַבֵּית. וּפְרַשׁ רַש"י (ר"ה ברכת)¹², מְזוּלָא דְרַבִּים עֲדִיף - כְּשִׁישׁ אֲנָשִׁים מְרוּבִים, הַמְּזוּל טוֹב יוֹתֵר לְהִבְיֵא בְּרַכָּה עַל הַבֵּית, עכ"ל". וּלְפִיכָךְ, רוֹצִים הַיּוֹרְשִׁים שֶׁהַאֲלַמְנָה תְּדוֹר יַחַד עִמְהֶם, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ הַהוֹצָאָה לְמְזוּנוֹתֶיהָ שֶׁהֵם חַיִּיבִים בָּהּ, תִּהְיֶה מוֹעֲטָה, מֵה שְׁאִין כֵּן אִם תְּדוֹר בְּבֵית אֲבִיהָ, הַהוֹצָאָה לְמְזוּנוֹתֶיהָ תִּהְיֶה מְרוּבָה.

צִיּוּנִים וּמְקוֹרוֹת

יא. שְׁלִידַת הַנְּקִיבוֹת כְּמַחְזָקַת אֵת הַקִּלְלָה שֶׁלְּפָנֶיהָ, שֶׁהַמְּזוּל הַרְע בְּמְזוּנוֹת יוֹסִיף הַלְתַּקִּיָּם, כְּדִלְהַלֵּן. יב. וְלִכֵּן בְּבְרֻכּוֹת הַקְּדִימָה הַתּוֹרָה בְּרַכַּת הַבְּנִים לְבְּרַכַּת הַמְּזוּנוֹת, לְלַמְּדֵנוּ שֶׁאִפְלוּ מִי שְׁלֹא יִהְיֶה לוֹ מִתְחִילָה מְזוּל טוֹב שֶׁל מְזוּנוֹת, מְכַל מְקוֹם עַל יְדֵי בְּרַכַּת הַבְּנִים הַזְּכוּרִים, יִתְהַפֵּךְ מְזוּלו לטוב, וְנִמְצָא שֶׁאֲצִלוּ הַתְּחִלַּת הַבְּרַכָּה הִיא לִידַת הַבְּנִים, וְעַל יְדֵיהֶם יִתְמַשֵּׁךְ עֲלֵיו בְּרַכַּת הַמְּזוּנוֹת. אֲבֵל לִידַת הַנְּקִיבוֹת אֵינָה מְבִיאָה קִלְלָה בְּמְזוּנוֹתֵינוּ, אֲלֹא רַק שְׁאִינָה מְבִיאָה בְּרַכָּה. וְעַל כֵּן כַּתְּבָה הַתּוֹרָה בְּתַחֲלִיל 'אָרוֹר טַנְאָד' וְכו', שֶׁהִיא הַקִּלְלָה בְּמְזוּנוֹת, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן כְּתָבָה 'אָרוֹר פְּרִי בַמְּנָד', שְׁלִידַת הַנְּקִיבוֹת הִיא הַקִּלְלָה, וְהֵינּוּ שְׁעַל יְדֵי כֵךְ, מְזוּלו הַרְע לְעֵנִין הַמְּזוּנוֹת לֹא יִשְׁתַּנֶּה לטובה, וְהָרִי לִידַת הַנְּקִיבוֹת כְּמַחְזָקַת אֵת הַקִּלְלָה שֶׁלְּפָנֶיהָ, שֶׁהַמְּזוּל הַרְע

בְּמְזוּנוֹת יוֹסִיף הַלְתַּקִּיָּם. יג. לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, אֲלַמְנָה שְׁאִמְרָה, אִי אִפְשֵׁי לְזוּז מִבֵּית בַּעֲלֵי, אִין הַיּוֹרְשִׁין יְכוּלִין לִזְמַר לָהּ, לְכִי לְבֵית אֲבִיךָ וְאִנּוּ זִנִּין אוֹתְךָ, אֲלֹא זִנִּין אוֹתָהּ וְנוֹתְנִין לָהּ מְדוֹר לְפִי כְּבוֹדָה. אִמְרָה, אִי אִפְשֵׁי לְזוּז מִבֵּית אָבָא, יְכוּלִין הַיּוֹרְשִׁין לִזְמַר לָהּ, אִם אֵת אֲצִלְנּוּ יֵשׁ לֵיהּ מְזוּנוֹת, וְאִם אִין אֵת אֲצִלְנּוּ אִין לֵיהּ מְזוּנוֹת, וְכו'. יד. תַּנְתָּ חֲכָמִים הִיא, שֶׁתִּהְיֶה הַאֲלַמְנָה נִיזִינָת מִנְכָּסֵי בַעֲלָהּ, כְּמוֹ שְׁשִׁנּוּ (שם ע"א). טו. לְשׁוֹן הַגַּמְרָא, וְלִיתְבוּ לָהּ כִּי יִתְבָּה הָתָם, מְסִיעֵי לִיהּ לְרֹב הוּנָא, דְּאִמַר רַב הוּנָא, בְּרַכַּת הַבֵּית בְּרוּבָה. וְלִיתְבוּ לָהּ לְפִי בְּרַכַּת הַבֵּית, הִכִּי נִמְיו. טז. הַגִּירָסָא לְפָנֵינוּ בְּגַמְרָא הִיא, בְּרַכַּת הַבֵּית בְּרוּבָה. אִךְ בְּכַמָּה רַאשׁוֹנִים הַגִּירָסָא הִיא, בְּרַכַּת הַבֵּית מְרוּבָה, כְּמוֹ שְׁכַתָּה רַבִּינוּ. וְכו"ה בְּתוֹסְפָתָה (שם פ"ב ה"ג). יז. לְשׁוֹן רַש"י, בְּרַכַּת הַבֵּית בְּרוּבָה,

מִנְאֵד, הָיָה מְשַׁמַּע שְׁלֵא יתְמַעַט אֱלֹא הַרְבּוּי שְׁנִתְרַבָּה מַחְמַת רַב הַבְּנִים, וְעַכְשָׁו שְׁמָתוֹ וְנִתְמַעְטוֹ, נִתְמַעְטָה אַף הַבְּרָכָה, אֲבָל לֹא נִתְמַעַט אֱלֹא הַתּוֹסֶפֶת. וּמִשּׁוֹם הָכִי הַקְּדִים אַרְוֹר מִנְאֵד, כְּדִי לֹאמַר שְׁאֵפְלוֹ שְׁיִהְיוּ בְּנֵי בֵּית מְרַבִּים, לֹא תִהְיֶה הַבְּרָכָה, וּמִכֵּל שְׁכֵן שְׁיִתְמַעְטוֹ כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב אַחַר כֵּד 'אַרְוֹר פְּרִי בְּטָנְד' וְכו', שְׁאִז יתְמַעְטוֹ יוֹתֵר הַמְּזוֹנוֹת.

וְאִם כֵּן, כְּשֶׁהֵם מְרַבִּים בְּבֵית, יֵשׁ יוֹתֵר בְּרָכָה, דְּהֵינּוּ אַף עַל פִּי שְׁכֵשְׁהֵם מוֹעַטִים נְמִי יֵשׁ בְּרָכָה, אֲפֹלוֹ הָכִי, כְּשֶׁהֵם מְרַבִּים יֵשׁ בְּרָכָה יוֹתֵר גְּדוּלָּה. וְלִכֵּן בְּבִרְכוֹת הַקְּדִים 'בְּרוּךְ פְּרִי בְּטָנְד', שְׁכֵשְׁיִהְיוּ בְּנֵי בֵּית מְרַבִּים תִּהְיֶה יוֹתֵר גְּדוּלָּה הַבְּרָכָה, וְשִׁפִּיר אָמַר אַחַר כֵּד 'בְּרוּךְ מִנְאֵד'.

וּבְקַלְלָה אִם הָיָה מְקִדִּים אַרְוֹר פְּרִי בְּטָנְד, וְאַחַר כֵּד אַרְוֹר

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבּוֹאֵר

הַבְּנִים², וְרַק אַחַר כֵּד הִיָּה כּוֹתֵב, 'אַרְוֹר מִנְאֵד וּמִשְׁאֲרֵתָד', הָיָה מְשַׁמַּע מִכֵּךְ, שְׁלֵא יתְמַעַט אֱלֹא הַרְבּוּי בְּרָכָה שְׁנִתְרַבָּה מַחְמַת רַב הַבְּנִים, וְעַכְשָׁו שְׁמָתוֹ הַבְּנִים וְנִתְמַעְטוֹ בְּנֵי הַבֵּית, נִתְמַעְטָה אַף הַבְּרָכָה, אֲבָל לֹא נִתְמַעַט אֱלֹא הַתּוֹסֶפֶת שֶׁל הַבְּרָכָה שֶׁבָּאָה מַחְמַת רִיבּוּי הַבְּנִים.

וּמִשּׁוֹם הָכִי הַקְּדִים הַפּוֹסֵק 'אַרְוֹר מִנְאֵד', כְּדִי לֹאמַר שְׁאֵפְלוֹ כְּשִׁיְהְיוּ עַדִּין בְּנֵי בֵּית מְרַבִּים, כְּלוֹמַר, אַף קוֹדֵם שֶׁתְּחוּל הַקַּלְלָה עַל הַבְּנִים, לֹא תִהְיֶה הַבְּרָכָה בְּמִזְנוֹת, וְלֹא יִתְקִיִּים מֵה שֶׁאִמְרוּ 'בְּרַכַּת הַבֵּית מְרוּבָה', וּמִכֵּל שְׁכֵן אַחַר כֵּן כְּשִׁיִּתְמַעְטוֹ הַבְּנִים, כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב אַחַר כֵּד 'אַרְוֹר פְּרִי בְּטָנְד' וְכו', שְׁאִז יתְמַעְטוֹ עוֹד יוֹתֵר הַמְּזוֹנוֹת³.

וְאִם כֵּן, כְּשֶׁהֵם מְרַבִּים בְּבֵית, יֵשׁ יוֹתֵר בְּרָכָה בְּפִרְסַת הַבֵּית. דְּהֵינּוּ, שֶׁאֵף עַל פִּי שְׁכֵשְׁהֵם מוֹעַטִים נְמִי יֵשׁ בְּרָכָה, וְאִם כֵּן, בְּשִׁבִיל עֵיקַר הַשְּׂרָאָה הַבְּרָכָה בְּמִזְנוֹת, אִין נִצְרָךְ שִׁיְהִיו מְרוּבִים⁴, אֲפֹלוֹ הָכִי, כְּשֶׁהֵם מְרַבִּים יֵשׁ בְּרָכָה יוֹתֵר גְּדוּלָּה. וְלִכֵּן בְּבִרְכוֹת הַקְּדִים הַפּוֹסֵק 'בְּרוּךְ פְּרִי בְּטָנְד' - שִׁיתְּבַרְכוּ וְיִתְרַבּוּ בְּנִין⁵, שְׁכֵשְׁיִהְיוּ בְּנֵי בֵּית מְרַבִּים, תִּהְיֶה יוֹתֵר גְּדוּלָּה הַבְּרָכָה בְּמִזְנוֹת וְשִׁאֵר צְרִכֵי הַבֵּית, וְשִׁפִּיר אָמַר אַחַר כֵּד 'בְּרוּךְ מִנְאֵד וּמִשְׁאֲרֵתָד', לְפִי שֶׁהַבְּרָכָה בְּבָנִים, תִּגְרוֹם לְהַבִּיא הַבְּרָכָה בְּמִזְנוֹת.

הַקַּלְלָה הִיא שְׁמַל הַרְבִּים לֹא יוֹעִיל שִׁיתְּרַבּוּ הַמְּזוֹנוֹת

וּבְקַלְלָה, אִם הָיָה מְקִדִּים הַפּוֹסֵק 'אַרְוֹר פְּרִי בְּטָנְד' - וְהֵינּוּ שִׁיתְּמַעְטוֹ וְח"ו יְמוֹתוֹ

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

עַל סִידוֹר הַתְּפִילָּה (וַיִּתֵּן לָךְ עֲמוּד תְּקַצֵּט) 'בְּרוּךְ פְּרִי בְּטָנְד', שִׁירְבוּ בְּנִין, וְלֹא יְמוֹת. וְרֹאֵה אֲלֶשֶׁךְ (פּוֹסֵק ד) שִׁפִּיר, עוֹד יִתּוֹסֵף לָךְ גַּם בְּנֵי, שֶׁהוּא כִי בְּרוּךְ פְּרִי בְּטָנְד, וּבְרִכוֹת הַאוֹכְלִים גַּם ה' יִרְבֶּה לָךְ הַטּוֹבָה, שְׁגַם 'וּבִרְךָ גַם פְּרִי אֲדַמְתָךְ' - בְּרוּב תְּבוּאוֹת דְּגַן וְתִירוֹשׁ וְיִצְהַר שֶׁהֵם עֵיקַר הַמְּזוֹן. כ. בְּפִירוֹשׁ הַקּוֹדֵם בִּיאַר רִבִּינוּ, שֶׁאַרְוֹר פְּרִי בְּטָנְד' הֵינּוּ שֶׁתּוֹלִיד נִקְיָבוֹת. וְעַכְשָׁו מְבַאֵר רִבִּינוּ, שֶׁפִּירוֹשׁ שְׁח"ו יְמוֹתוֹ הַבְּנִים. כ.א. שֶׁבְּקַלְלוֹת הַקְּדִימָה הַתּוֹרָה אֵת הַקַּלְלָה בְּמִזְנוֹת, לְפָנֵי הַקַּלְלָה בְּבָנִים, לְלַמְּדֵנוּ אֵת רֹב הַקַּלְלָה, שְׁגַם כְּשֶׁעֲדִיין יִהְיוּ בְּנֵי הַבֵּית מְרוּבִים,

בְּנֵי אָדָם שֶׁעוֹזְרִין זֶה אֵת זֶה מִשְׁתַּכְּרִין, וּמִזֵּל דְּרִבִּים עַדִּין. יח. פִּירוֹשׁ, שְׁבוּדָאֵי יֵשׁ כְּאִן שְׁתֵּי בְּרִכוֹת מַחְלוּקוֹת - לְעַנְיַן הַבְּנִים וְלְעַנְיַן הַמְּזוֹנוֹת, שֶׁאֵף אִם מִשּׁוֹם אִיזוֹ סִיבָה לֹא תִתְקִיִּים בְּרַכַּת רִיבּוּי הַבְּנִים, עַדִּין יִהְיֶה לָהֶם בְּרָכָה בְּמִזְנוֹתֵיהֶם. וּמִכֵּל מְקוֹם, מִפְּנֵי שֶׁכִּשְׁהַבְּנִים מְרוּבִים אִזִּי מִתְקִיִּימַת בִּיּוֹתֵר בְּרַכַּת הַמְּזוֹנוֹת, מִשּׁוֹם כֵּן הַקְּדִים הַכְּתוּב לְהוֹכִיר אֵת בְּרַכַּת הַבְּנִים, לְרַמּוֹז שֶׁעַל יְדֵיהֶם תִּתְקִיִּים תּוֹסֶפֶת בְּרָכָה בְּבִרְכַת הַמְּזוֹנוֹת. יט. לְפִי הַפִּירוֹשׁ הַקּוֹדֵם, 'בְּרוּךְ פְּרִי בְּטָנְד', הֵינּוּ שֶׁתּוֹלִיד בְּנִים זְכָרִים. וְלְפִי פִירוֹשׁ זֶה פִּירוֹשׁוֹ, שִׁיתְּרַבּוּ בְּנִין. וְז"ל פִּירוֹשׁ הַרוּקַח

ציִּוְנִים וּמְקוֹרוֹת

לא יהיו המזונות מרובים, ובאופן זה הקללה ניכרת ביותר, ומכל שכן שתתרבה הקללה כשיתמעטו בני הבית, ותתקיים בהם הקללה 'ארור פרי בטנך'. אבל בברכה נקטה האופן שיש בו רוב הברכה, והיינו כשיתרבו בני הבית, ולכן אמר הכתוב 'ברוך פרי בטנך' וע"י כך 'ברוך טנאך ומשארך'.

נספח הדר 2.0.2 מקרית ספור:

במשך תקופה ארוכה זכיתי לקבוע שיעור בספר הנפלא 'זרע שמשון', וגם התענגתי מדי שבוע בלימוד הגליון הנפלא 'זרע שמשון', אשר בו מובא פנינים קצרים ומוכחים מתוך תורת המחבר, וכפי שכתב המחבר בעצמו בהקדמת ספרו, שמבקש מהלומדים 'לברור מנה היפה אשר ייטב בעיניהם בחידושים הללו', ומשהרגשתי את מתיקות חידושי, וידעתי מעלת הלימוד בספרו אשר מסוגל מאד לישועות, לא חפצתי להחזיק טובה לעצמי, וקבלתי על עצמי לעשות פעולות לזכות את הרבים בלימוד הזה.

וממחשבה למעשה, החלטתי להפיץ את הגליון המהודר 'זרע שמשון' בכמה בתי מדרשות שבאזור מגורי, שעדיין לא הגיעו לשם הגליונות, והיות שההדפסה באופן מהודר בבית דפוס דורש הוצאות של הון רב, [יש לציין, כי 'האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון' משקיעים דמים מרובים להדפיס רבבות גליונות באופן צבועני ומהודר, ותבוא עליהם ברכה], החלטתי לקנות מדפסת [PRINTER], ולהדפיס בעצמי ככל שבוע כמה מאות גליונות לחלקם בבתי המדרשות שבשכונת מגורי.

ומשכך, פנית לאחד מידידי הקרובים, שזה כמה שנים מנישואיו ועדיין לא נפקד בכנים, והצעת לי רעיון זה, ידידי הנ"ל התלהב מאד מהרעיון, וקנינו יחדו את המדפסת. הגליון הראשון שהדפסתי היה בש"ק פרשת בלק, ומאז ככל שבוע הדפסתי את הגליון, ובכך היה לנו זכות, לגרום למאות אנשים ללמוד בתורת המחבר הקדוש.

והנה הפלא ופלא במועד הזה לשנה האחרת, בפרשת בלק ידידי הנ"ל זכה להיפקד בזרע של קיימא, ובש"ק פרשת בלק חגג את שמחת השלום זכר לבנו שנולד לו במזל טוב. כמובן שההתרגשות שלי היתה גדולה ביותר, לראות בעליל שברכתו והבטחתו של אותו צדיק עמדה לו. ובכך אני קורא לכל הלומדים היקרים הי"ו, לקחת חלק בזיכוי הרבים, ולסייע להפצת תורת המחבר ככל העולם.

כל מי שזכה לראות ישועה ומעוניין לפרסמו
למען זיכוי הרבים, אנא יתקשר 300-80-05832
או ישאיר הודעה במערכת העולמית קול זרע שמשון
02-80-80-600 שלוחה 7

ביק סכר זכו לישועות • הצטרפו לרביק סכר זכו לישועות • הצטרפו לרביק סכר זכו

• סמכק יולכר בסעת הלימוד הקבוע ברביק לישועה ולהרכה! •

הסתתפו עמנו!

יחד נכניס למקומות נוספים
את אור תורת 'זרע שמשון'

**בתרומה קבועה
או חד פעמית**

הינכק סותפיק
לכל הפצת תורת המתבר
בכל העולק!

ארץ ישראל 02-80-80-500 ארה"ב 347-496-5657

ספר 'זרע שמשון' המנוקד



בהוצאה
מפוארת מאירת
עינים ועוד
הרבה מעלות

להשיג בכל חנויות הספרים
347-496-5657 02-80-80-500

בספר המנוקד האחרון הוא תענוז



מתוך ברכת
והבטחת הרב המחבר

רבנו שמשון חיים נחמני זלה"ה

בבקשתו ותחינתו

בהקדמת ספריו 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'

'למען אחי רעי ותלמידי ישאו את שמי על שפתם, ועל הטוב יזכר שמי בפייהם אחר מותי, כאשר בעשר לשונות של תפילה אני מחלה פניהם, ובעל הגמול ישלם במיטב חי אריכי ומזוני טפי לגומלי חסדים טובים.'

* * *

'כאשר אני מחלה פניהם בעשר לשונות של תפילה לברור המנה היפה אשר ייטב בעיניהם בחידושים הללו, ובפרט אחרי מותי כי לימודם יהיה לי להשיב נפש ולעידון רוח ולזכות נשמתי, וצדקה תהיה להם וצדקתם תעמוד להם לאכול בעוה"ז ולשבוע בעוה"ב, ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת במותב תלתא, בני חיי ומזוני טבי.'

* * *

'ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת במותב תלתא, בני חיי ומזוני טבי.' 'ועיניכם תראינה בניס בני בניס כשתילי זיתים סביב לשולחנכם, חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם.'



• מספרי רבנו שיצאו לאור על ידי 'האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון' •
לפרטים: ארץ ישראל 05271-66450 * 02-80-80-500 ארה"ב 347-496-5657